

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Megjelenik mindennap, hétfőn és Ünnepnep után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, szeptember 12-én.

251. szám.

Gyászolók fejedelme.

A milliók seregében, mely egy messze ravatal gyászából feketébe borult, a fájdalomtól tiport tömegben, e könyhullató sokaságban szomorú élet van e napon. Mi szívünk legigazabb gyöngye gyanánt fakad, a fájdalom, egy millió kuron vibráló hang. Körülötte megreszket a levegő, drága háromszínű zászlónk fölé gyászfátyolt csavargatván. A távoli hegyóriás tövében ime halott egy jóságos koronás asszony és a rettentő szoba csöndjéből élet kél túl messze hegyeken. Egy óriási érzelemvihar tép bennünket, parányok vagyunk, akiket fölkaavart a fürgeteg, utczán és házban, az ősi fejedelmi várak kimért palotásaitól kezdve le a legszürkébb emberig, mindnyájunkat tép e vihar és hangunkat megoldja, gondolatainkat nyugodni nem engedi, mindennapiságtól fásult elménktől pihenést megvon... Gyászuinkban forrongunk, fájdalmunkban nyugtalan áram vagyunk, az érzésnek egy hullámzó vize az egész monarchia s mellette a legmozgalmasabb fájdalomtenger az egész Magyarország....

Mindnyájunkat törekeny földi anyagok gyanánt jármába hajt, bizonytalan hullámozásba hoz a szerencsétlenség; mind tehetetlen atótok vagyunk a balszerencse egyetemében. Ó, nézzétek hát köztünk és fölötünk az állandó pontot, nézzétek az óriás férfit, ki hérosz e korban, mely csak remegő sziveket terem, nézzétek a királyt!...

Az első nap egészen a halotté volt, egészen a mi veszteségünké... A második nap vonja hát félre egy kevéssé a fekete kárpitot, mely jelenünket eltakarja s e kárpit mögöl lássátok meg a királyt! Az ujkorba varázsolt klasszikai hőst, önmagának e fölséges Cátóját, aki a legitimitás eszméjének évszázadok óta a legnagyobb igazolást hozta meg, mutatván, hogy érczből öntett ez az eszme, ha viselője emberi fogalmak szerint tökéletes.

Mindnyáján, mi ugynevezett nemzet-i hősök, mi kulturvezérek, mi nagyidők tanúi és tudomány matadorjai, mindnyáján, mi alkotók és konzerválók, mögötte maradunk ez époszi

alaknak: a fejedelemnek, akit békés idők erényeinél fogva a legelső becsületbírónak tisztel Európa — az apának, aki fájdalmában is koronát visel és e nemes fém hajthatatlanságára méltó; a családfőnek, aki körül az ádáz sors gyilkoló eszközzel tüntet el fivért, fiut és hitvest és aki egy pillantásra sem veszti el egyéniségét; mindnyáján mögötte maradunk neki...

Gyászolók fejedelme, te regebeli hős, vedd e szomorú napokban a mi lelkünk legdrágább kincseit... A közember mértékén te felül állsz, a te szemedet annyira nem homályosítja el a köny, hogy te meg fogod látni, nagy birodalmadnak mely földjén borult a fű és fa és ember legszomorubb lángba... Gyászolók fejedelme, nézz ránk, könyeidet át pillantsd meg „bizalmad“ avitikus tárgyát, az „ősi“ igazságot.

A királyné halála.

Azt mondják a messziről jött táviratok, hogy meg se változott a halott királyasszony arca. Mintha aludna, mosolyog. Pedig irtózatos a seb, melyet a gyilkos rajta ütött. A tör átjárta a szívet, keresztülfurta egészen. Csudás, érthetetlen, hogy ezzel a sebbel szívében még járni tudott, beszélni, megnyugtanni a környezetét s még csak annyira se esett terhére senkinek, hogy rátámaszkodják.

— Ne féljenek, nincs semmi bajom. Nem fáj semmi ezekkel a szavakkal halt meg.

S utolsó perczében se tudta, hogy őt valaki bántotta, hogy gyilkos kés átdöfte az ő jóságos szívet.

Az ezrével érkező táviratokból most már világosan látjuk azt a rémes jelenetet, mikor királyasszonyunkat megölték, mikor a szenvedő mártir meghalt. Ime itt adjuk ezeket a mélyen megrendítő táviratokat, mindazokkal a tudósításokkal együtt, amelyek a gyászról, a részvétről, a siralomról szólnak:

Sztáray grófnő elbeszélése.

Genf, szeptember 11.

Alkalmam volt Sztáray grófnő udvarhölgygel beszélni, aki a merénylet szemtanúja volt és a következőket mondotta el:

— Pénteken délben érkezünk ide és a Beurivage-szállóban szálltunk meg. A királyné ő felsége azt az óhaját

fejezte ki, hogy Genfet és környékét ép úgy, mint a múlt évben, megkivánja ismét tekinteni. A királyné ebbeli tervét meg is valósította, amennyiben számos gyalogsétát tett a parkban és elment Rothschild Adolf báró villájába is. Szombaton ő felsége a genfi-tón Terriétet mellett Cauxba akart visszatérni.

A királyné a hajón való utazást mindig szerette, míg a kisérlet rendszerint vasuton utazott. Két óra felé kellett a gőzösnek indulnia.

Ő felsége jókedvű volt és jól érezte magát, mikor a hajóhoz indult délutáni kettőfél órákor.

A királyné nyugodtan ment a Quai de Mont-Blancra a kikötő felé, amikor hirtelen egy ember bukkant fel előtte. A tó partján álló hajóról jöve gyorsan átment néhány fa közt, amelyek közte és köztünk állottak, azután a királynéhoz közel jött és végül, miközben úgy látszott, hogy megbotlott, kezével egy mozdulatot tett.

Ez a kézmozdulat úgy tünt fel, mintha azért tette volna, hogy el ne essék a botlás miatt. Ezután ez az ember elszaladt. A királyné erre hátrafelé tett egy mozdulatot és összeesett. Én fogtam fel karjaimba.

— Talán felséged nem érzi magát jól? — kérdeztem a királynétól.

— Nem tudom magam sem, mondta a felség.

— Ugy látszik, hogy az ijedség az oka — feleltem erre én és hozzátettem még:

— Parancsolja felséged talán, hogy felajánljam a karomat?

A királyné köszönettel visszatartotta ajánlatomat.

Midőn pedig én ennek daczára segíteni akartam neki, azt mondta:

— Köszönöm, nem szükséges. Mikor a hajóra fűszállt, azt kérdezte tőlem ő felsége:

— Mondja csak, nem vagyok halovány?

E szavak után a királyné összeesett és elvesztette eszméletét. Én és még néhány nőutas azon voltunk, hogy a beteg fölocsudják eszméletlenségéből. Én magam abban a hiszemben voltam, hogy idegroham vett a királynén erőt és reméltem, hogy hamar elmúlik. Merénylétre nem is gondoltam.

Ezen agában sem volt az, hogy itt mérénylet történt.

A quai-trottoiron történt események oly gyorsan folytak le, hogy nem is hoztam azokat összefüggésbe a mostani roszulléttel. En ugyanis a gyilkosnál nem is láttam fegyvert.

Mikor a királyné ruháját felbontották, nem vettünk észre sem miféle vérnyomokat. Egy pillanatra magához tért a felségé asszony és tiszta hangon azt kérdezte tőlem:

— De mi történt tulajdonképpen?

E szavak után visszahanyatlott, arca halálpáadt, lélekzete elcsúszott, nehéz lett, később hörgőssé vált.

A hajó már elhagyta a partot. En ezeket látva, arra kértem a kapitányt, fordítsa vissza a hajót. A kapitány hajlott a szavamra és nemsokára újra a kikötőben voltunk, ahonnan a királynét eszméletlenül vittük a szállóba, ahol kevés pénz mulva kiszervezték, a nőnél, hogy tünta volna, hogy mérényletnek esett áldozatul.

Sztáray grófnő maga is csak a halál után, miután a holttestet megnézték, tudta meg, hogy mérénylet vetett véget ő felsége életének. A királyné kevés vért vesztett. (N. Fr. Pr.)

A királyné utolsó perczei.

Genf, szeptember 11.

A „Tribune de Genève” tudósítója meginterviewolta Teisset-t, a clermont-ferrandi kereskedelmi kamara tagját, aki elkísérte a hajóállomásra néhány ismerőst, akik délután 1 óra 40 perczkor a „Genève” hajón akartak tántani, amely a hajós-társaság legszebb gőzcsónak egyike. Teisset azt beszéli, hogy a kikötő-állomás hidján ép Roux kapitánnyal váltott néhány szót, midőn egy hölgy közeledett arra, aki egy másik hölgyre támaszkodva, alig tudott lábán állani s akit a hidra vezeték és leültettek egy padra. A beteg nő felnyitotta szemét és halás pillantást vetett a vele foglalkozó hölgyre. Teisset ezután eltávozott a hajóról és visszatért a Beaurivage fogadóba, ahová nemsokára egy kocsis jött azzal a kiáltással:

— A gőzhajó visszatek! Ugy látszik, valami baj van!

Teisset azonnal értesítette Golay orvost, hogy menjén a hajóállomásra, mert sejtette, hogy ott szükség lesz reá. Ezalatt Roux kapitány elkövetett mindent, hogy segítségére legyen ő felségének, akit csak egy udvarhölgy és egy szolga kísért. A körkényes Rigómbólta ő felsége ruháit és egy kicsiny, alig egy centiméternyi sebet konstatált, amelyből csak két vagy három vércsöpp szivárgott ki. Egy pillanatra úgy látszott, hogy ő felsége visszanyeri eszméletét.

Az udvarhölgy odahajolt föléje és azt kérdezte:

— Van fájdalma felségednek?

— Nincs.

Roux kapitány erre engedelmet kért, hogy visszafordítsa a hajót és visszatért a hajóállomásra. Gobel kormányos ezalatt övezőből és egy hársónnyal kipárnázott padlóból hirtelen hordágyat készített. A királynét erre fektették és Roux kapitány, Teisset és néhány matróz a Beaurivage fogadóba vitték. Teisset karjain vitte fel ő felségét az eszméletlen levő lakosztályába, ahonnan csak imént távozott. Golay dr., akit Teisset, ő felsége udvarhölgye és egy betegápolónő segítettek, lehúnta ő felsége cipőit és gyorsan fölragta a ruháit. Ezután a mesterséges lélegzést alkalmazta s kölni vízzel és borccsattal dörzsölte a királynét. De minden hasztalan volt. Ekkor Golay egy kis metszést tett a jobb kéz csuklóján és konstatálta, hogy a halál beállott. Röviddel előbb megjelent egy pap, aki véletlenül a hajón volt és a vallás vigasztalásaiban részesítette ő felségét. Teisset azt hiszi, hogy ő felsége ajkáról akkor lebbent el az utolsó sóhaj, midőn az ágyra fektették. A halál konstatálása után a jelen voltak valamennyien térdre borultak és imádkoztak.

A halottas-szobában.

Genf, szeptember 11.

Erzsébet királyné kamarása és komornái tegnap este Territetből Genfbe érkeztek. A királyné azon az ágyon nyugszik, amelyen meghalt. A halottas szobát gyászkapolnává alakították át. Senkiinek sem szabad oda belépnie, kivéve a felségé asszony kíséretét.

Richard és Didier, a kanton körmány képviselői Claparède követ kíséretében hivatalos látogatást tettek az osztrák-magyar konzulatusnál és a Beaurivage-fogadóban, ahol Berzeviczy vezérőrnagy, udvari marsall fogadta őket. Richard kifejezte azt a mély fájdalmát, amely a kormányt és az egész lakosságot el-töli. A kormány koszorút küldött, amelynek szalagjai Ausztria és Genf színeit viselik. A szalagokon a felirat olvasható:

„Fájdalommal teljes tisztelettel és rokonszenvvel — Genf népe.”

A halottas-szobában sok genfi hölgy koszorukat tetették le. A Beaurivage-fogadó előtt tegnap este nagy sokaság gyűlt össze, melyen megindulva, a legtisztelendőbb magatartással.

A főkapinál kétoldalt díszőrség áll.

A Beaurivage környékén a forgalom majdnem teljesen szünetel. A fogadó előcsarnokában könyvet tettek ki, amelybe már is sok előkelőség, nevezetesen a hivatalos bizemélyiségek mindannyian beírták neveiket. Berzeviczy Adám vezérőrnagy főbalczásmester, aki Cauxban volt, tegnap este Genfbe érkezett; gróf Abensperg-Traun főkamarás foggel jött még külföldről. Claparède, svájci bécsi követ, aki jelenleg itt van, közölte a genfi körmány-nyal, hogy rendelkezésére áll és elkísérte a Beaurivage-fogadóba a körmány tagjait, Claparède tudatta a szövetség-tanácsnál is, hogy rendelkezésére áll.

A halalos seb.

Genf, szeptember 11.

Mint hogy Ferencz József ő felsége gróf Kuefstein osztrák-magyar követhez intézett táviratával beleegyezését adta a halotti szemle megajjtésához, ma délután két órakor megjelentek Erzsébet királyné ő felsége holttesténél az orvosok a vizsgálat megajjtésára. A vizsgálónál konstatálták a halált, amelyet egy hársmszögietű seb okozott, amely belső elvérzés idézett elő. Az a föltevés, mintha a királynét, aki szivhajós volt, az izgatottság ölte volna meg, teljesen élesik. A halált a részelő alakú törrel tett szúrás idézte elő.

Genf, szeptember 11.

Ma délután két órakor megajjzték az autopsziát. Ferencz József király erre táviratilag adta meg az engedélyt. Az autopsziánál jelenlevő főgyógyász kijelentette, hogy valamennyi eddig történt intézkedést a császárkirály táviratilag jóváhagyott. Beléegyezett abba, hogy az itt érvényben levő törvények és szabályok értelmében járjanak el.

Az autopszia a következő rendkívüli megajjpo eredményre vezetett:

A gyilkos szerszáma nyolcz és fél

centiméter mélységre hatolt be a királyné tőstébe és a szívet teljesen keresztátszúrta, úgy, hogy a szerszám hegye a szív másik oldalán kijött. Az orvosok előtt megajjthetetlen rejtély az, miképen volt képes a királyné ilyen sebbel megnyolczvan-száz lépést tenni a hajóig és egyetlen elfogadható magyarázat gyanánt csak azt tudják felhozni, hogy a királyné rendkívüli akarateraje tudott győzedelmeskedni a nagy fájdalomon.

Hogy a gyilkos szerszám csakugyan ráspoly volt-e, azt még eddig nem tudni. Az a szerszám, amelyet a tett színhelyén találtak, nem felel meg a seb szélességének. A seb rendkívül szűk, keresztmetszete csak négy hulliméter.

A gyilkos.

Zurich, szeptember 11.

Lucchén, az elvetemedett gyilkos, egy községes olasz bandita, aki Svájcban háborítatlanul csavargott anélkül, hogy a hatóság felügyelt volna rá. Az idei nyári milánói kenyérforradalóm alatt nagyszámu olasz anarchista és betörő az olasz hatóságok elől a svájci hegyekbe menekült. Az olasz kormány ekkor megkereste a szövetségtanácsot, hogy a gonosztevőket szolgáltatassa ki neki, amely azonban, a törvényre hivatkozva, nem teljesítette a kérelmet. Most aziránt fognak intézkedni, hogy az anarchisták bduit felkutassák s ez em-béri vádakat ártalmatlanná tegyék. Sajnos, ez az intézkedés nagyon későn történt.

A gyilkos személyazonossága már meg van állapítva. Luigi Lucchén 1875-ben született Párisban, olasz alattvalók gyermeke. 1896-tól 1898-ig a párizsi gyalogezrednél szolgált. Az anarchizmus híveül azóta vallja magát, a mióta Lausanében dölgozott, az ottani műh-kasok esáblították az anarchisták közé. Lausanében hosszabb ideig mihi kőműves kerestő ké-dyerét.

Genf, szeptember 11.

A genfi rendőrhatalóság a legprimitívebb rendelkezéseket tette a személybiztonság megajjtására. Az itteni hatóságok a királynét ép úgy magánszemélynek tekintették, akár csak ezer más. Szomorú érdekességre tarthat szám-ból az is, hogy az a csendőr, aki Lucchén-t átvette azoktól, akik elfogták, nem akarta megajjtözni a gyilkos kezéit, habár erre sokan figyelmeztették.

Szemtanuk mesélik, hogy a Lucchén-i hatál ember, középtermű, elvetemültségre valló külsejű. A gyilkos szerszámát a legnagyobb kutatás dacára sem lehetett eddig megajjtálni. Valószínű, hogy a gyilkos eldobta.

Utólag jelentik, hogy a gyilkosság helyéhez közel találtak egy ráspolyt, amely tíz centiméter hosszú és nyolcz centiméteres, kezdetleges fanyla van. Ez volt alighanem a gyilkos által használt eszköz.

Luigi Lucchén személyleírása a következő:

Középtermű, erős, mozgékony. Arcszíne barna, barna bajuszt visel, arca olyan, mint a született gonosztevőké. Az olasz munkások öltözékét hordja: kék ing sötét ruha, kis fekete kalap van rajta.

Több kocsis meséli, hogy néhány napj több gyanus alakot láttak a Beaurivage környékén. Pénteken három ember lépésről-lépésre követte a királynét.

A város külsején nem igen vehetni észre hogy milyen nagy esemény színhelye volt. A királyné szállójában éppen olyan az idegenfor-galom, mint rendszeren.

Lausanne, szeptember 11.

Luccheni itt mint kőfaragó dolgozott. A múlt hó 18-án adta itt be igazoló iratait, de szeptember ötödikén visszakerült azokat. Tegnap este Luccheni barátjai és ismerősei közül tíz embert letartóztattak. A vizsgálatot a legnagyobb eréllyel folytatják.

Páris, szeptember 11.

Az itteni rendőrfőnökség pontos adatokat kért a merénylőről a genfi rendőrségtől, hogy konstataihassa, vajjon azonos-e a merénylő Nicais Lucchenivel, akinek üzemleiről néhány hónap előtt Párisból és Marseillesből jöttek jelentések. A titkos rendőrség folytatja a nyomozást, hogy kiderítse, vajjon voltak-e Luccheninek Párisban összeköttetései. Az itt levő Rörden és Töngye anarchistákat, akiket veszedelmeseknek tartanak, szemmel kísérik. A „Liberté” szerint több anarchista, akik nem érezték itt többé biztonságban magukat, tegnap este és ma reggel elhagyta Páris.

Róma, szeptember 11.

A parmai rendőrbiztos azt táviratozta kormányának, hogy Luigi Luccheni nem Párisban, hanem Borgo-Sanduminóban, a parmai kerületben született. Az anarchista „aktio-párt” tagja volt. Járt Német-, Magyar- és Osztrák országban. A királynét először Budapesten látta, alighanem a millenniumi kiállításon. Pénze mindig volt. Ugy látszik, hogy társai vannak, akik őt szemelték ki a merényletre. Lehetséges, hogy a gyilkos egy nemzetközi banda tagja.

Páris, szeptember 11.

A Havas-ügynökség főntartással azt a hírt közli, hogy bizonyos Luccesi (Lucchenie), aki a milánói zavargásoknál kompromittálva volt, Olaszországból kiutasított, mire állítólag Zürichbe ment, ahol részt vett egy anarchista gyűlésen, amelyben hét anarchista jelöltek ki, köztük Luccesit is, egy uralkodó meggyilkolására.

A vizsgálat.

Genf, szeptember 11.

Tegnap különvonaton Genfbe érkeztek: Kuefstein gróf berni osztrák-magyar nagykövet, a svájci főügyész titkára, a genfi államtanács elnöke, aki éppen Freiburgban tartózkodott, Ririeux, a kantoni kormány tagja és Vaud a törvényszéki rendőrség főnöke. Fogadásukra megjelentek a pályaudvaron: Richard és Didier, a kantoni kormány tagjai. Claparède Svájc bécsi követe, Aubers rendőrfőnök és Renaud a közbiztonsági hivatal főnöke, Richard kifejezte részvétét az osztrák-magyar követnek, ezután az urak a pályaudvar étkezőtermébe mentek, ahol a főügyész és a vizsgálóbíró csatlakoztak hozzájuk, akik a Beauvillage-fogadóban voltak. Tanácskozásuk majdnem tizenegy óráig tartott. A Luccheni vallomásából fölvett jegyzőkönyvet közölték Kuefstein gróf osztrák-magyar követtel.

Genf, szeptember 11.

Aubert rendőrbiztos állandóan a Beauvillage-fogadóban marad, hogy rendelkezésére álljon az osztrák-magyar követségnek. Bécsből még semmi rendelkezés nem érkezett ide. Ma reggel nyolczadfél órakor a szövetségi főügyész, a vizsgálóbíró, valamint Gosset, Reverdin, Major és Golay orvosok ideérkeztek a bírósági halottszemle megejtésére. A szemlét azonban délutánra halasztották. Hodler, a főügyész titkára, ma reggel visszautazott Bernbe.

A vendégek jönnek-mennek, különösen sok az angol. Csak ma délben lehetett észrevenni, hogy kissé megváltozott a város képe, amikor a hivatalos személyek egymásután jelentek meg a szállóban és az ott kitett ivre felírták nevüket.

A királynét tegnap este ideiglenes kórházba helyezték, amelybe folytonosan jégdarabokat hordanak.

Hír szerint a francia kormány már két héttel ezelőtt értesült arról, hogy az anarchisták merényletre készülnek, csak azt nem tudták, hogy ki ellen. A francia kormány ez esetben is megtette szokásos figyelmeztetését az orosz udvarnál és külön rendelkezéseket tett Faure Felix személybiztonságának megóvása végett, de egyéb intézkedésekre nem látott okot.

A királyné egyébként mindenféle felügyeletnek ellensége volt.

Bern, szeptember 11.

A szövetség-tanács azon a nézeten van, hogy a genfi bírói hatóságok illetékesek Luccheni merénylete ügyében a vizsgálat vezetésére és a büntetési elítélésére.

A gyilkos vallomása.

Genf, szeptember 11.

Lucchenia a kihallgatásnál, amelyet Aubert rendőrbiztos tartott vele, azt vallotta, hogy május óta Lausanneban dolgozott és azért jött Genfbe, mert azt hitte, hogy itt találja az orleansi herceget. Minthogy azonban a herceg már elutazott Genfből, Luccheni, aki hasztalan várta a herceg visszatérését, Eviembe ment, ott azonban szintén nem találkozhatott a herceggel. Erre Luccheni visszatért Genfbe és a lapokból értesülve arról, hogy Erzsébet királyné itt van, mindenütt nyomozta a királynét, akit egy alkalommal Budapesten látott.

Luccheni péntek dél óta tartotta szemmel a királynét, de nem talált kedvező alkalmat a merénylet elkövetésére.

Végre szombaton kora hajnalban lesbe állott a Beauvillage-fogadó közelében. Röviddel fél egy után észrevette, hogy a királyné komornyikja a fogadóból eltávozik és a Quai Mont-Blanc-on levő hajóállomásra megy. Ebből Luccheni azt következtette, hogy ő felsége kirándulást tesz a tavon és ekkor a Hotel de la Paix-vel szemben állott lesbe a parton végigvonuló fasor tizenkettedik fája mögött és a fűrészeszelőt, amelylyel a merényletet elkövette, kabátja ujjában tartotta eldugva. Néhány pillanat múlva arra jött a királyné udvarhölgye kíséretében. A többi ismeretes.

Genf, szeptember 11.

Luccheni kihallgatása alkalmával vérlázító cinizmust tanusított és azt mondta, hogy tizenhárom esztendő óta anarchoista. Kijelentette, hogy ha minden anarchista úgy megtenné a kötelességét, mint ő, akkor a polgári társadalom csakhamar elpusztulna. Ő tudja, hogy ez a magában álló gyilkosság mit sem segít, de legalább példát mutatott.

A bírósági személyek a fogadóba mentek és meghívták Reverdin, Medeand és Golay orvosokat a törvényszéki halotti szemle megtartására. Megtették az intézkedéseket ő felsége iratainak lepecsételésére, de erre nem volt szükség, mert a királyné minden irata Cauxban van.

A csendőrség még mindig keresi azt a szerszámot, amelylyel a merénylő a gyilkosságot elkövette és felkutat minden bokrot, kertet és utcát. A hajósok a part mentén kutatnak; a rue des Alpes csatornáját is átkutatták, de eddig minden fáradság eredménytelen volt. A fűrészeszelőt még mindig nem találták meg.

A király és az udvar.

Mint a „Fremdenblatt” jelenti, ő felsége a rémhír érkezése után e szavakkal fordult Liechtenstein herceg főudvarmesterhez:

— Megfoghatatlan, hogy bánthatta egy ember azt a nőt, aki egész életében senkinek nem ártott és csak jót cselekedett!

Mária Valéria főhercegnő ma este Wallseeből Schönbrunnba érkezett. Stefánia özvegy trónörökösnet, aki Darmstadtban van, sürgősen Bécsbe kérték.

Bécs, szeptember 11.

A király a legnagyobb önuralmat tanúsítja, hogy fájdalomra föléje ne kerekedjék. Schönbrunnból ma egész nap nem távozott. Genfben nem utazik.

A király alig néhány órát aludt, éjjeli két órakor már felébredt. Midőn ma reggel hogyléte felől tudakozódtak, így szólt:

— Aránylag elég jól érzem magam, csak félek a később bekövetkező visszahatástól.

Bécs, szeptember 11.

Ma délelőtt nyugtalanító hírek terjedtek el a király állapotáról, amelyek szerencsére nem voltak igazak. Schönbrunnban mindenki le van verve. Beigazolást nyer az a hír, hogy a király eleinte erősen tartotta magát, de később sirögörcsöket kapott és sirása közben görcsösen zokogta neje nevét. Éjjel csillapodott fájdalomra, de azért orvost akartak hozzá hívni, hogy az vigyázzon a királyra, de ő ezt nem engedte meg.

A király alig egynéhány óráig aludt. Már reggel három órakor felébredt. Ma úgy nyilatkozott, hogy aránylag jól érzi magát, csak attól fél, hogy később jelentkezni fog nála a kimerültség.

Mindenütt csodálva beszélnek, hogy a király milyen állhatatosan tartja vissza fájdalom kitörését. Egyelőre kétes, hogy a király elhagyja-e Schönbrunn és a burgba megy-e, vagy nem. Valószínű, hogy Schönbrunnban marad. Annyi bizonyos, hogy Genfben nem utazik.

Mária Valéria főhercegnő ma reggel öt óra negyvenöt perczkor érkezett ide. Holnap reggel jön Gizella főhercegnő és Lipót főherceg.

Bécs, szeptember 11.

A király ő felsége a külvilágtól teljesen elzárkózott. Senkit sem fogad, táviratokat és leveleket nem bont föl. Aszkétikus életének eperczben nincs semmiféle nyilvánulása. A mély fájdalom és megindulás háttérbe szorított minden egyéb gondolatot és érzést.

A temetés.

A Genfben oly tragikus körülmények között elhunyt felséges asszony temetése iránt még pozitív, végleges intézkedések nem történtek, főleg a király lelki állapotára való tekintettel. Az eddigi előzetes intézkedések szerint csak az hirlik, hogy a királynéért tizennegyedikén, valószínűleg Lajos Viktor főherceg vezetése alatt, egy küldöttség különvonaton megy el Genfbe. A holttest tizenötödikén érkeznek Bécsbe és tizenhatodikáig közszemlére lesz kitéve.

Ma este Paltau dr., az egyetem rectora és Niederhofer tanár Genfben utaznak, hogy a királyné holttestét bebalzsamozzák.

Mint hirlik, Umberto olasz király és II. Vilmos német császár és Sándor

szerb király személyesen jönnek el a temetésre.

Gizella főhercegnő már Bécsbe érkezett.

Hivatalosan ezt a következő távirat erősíti meg.

Bécs, szeptember 11.

Az eddigi rendelkezések szerint a királyné holttestét 15-én hozzák Bécsbe, 16-án állítják fel a ravatalt és 17-én szombaton lesz a temetés.

Bern, szeptember 11.

Erzsébet királyné holttestének a pályaudvarra való szállításánál a szövetségtanács is képviselve lesz.

Bécs, szeptember 11.

A királyné holttestét Genfben balzsamozták be.

Ma délelőtt jelentek meg a külügyminiszteriumban a külhatalmak bécsi képviselői és condoleáltak küldöik nevében.

Diplomatakörökben azt hiszik, hogy Vilmos császár és Umberto király eljön a temetésre.

Ma délután Thun gróf ismét elment Szentbrunnba a királyhoz.

A királyné udvara Bellegarde gróffal és Harrach grófnővel Genfbe ment, ahonnan a holttestet Bécsbe kísérik.

A királyné holttestét az osztrák határig a legnagyobb csendben és pompa nélkül hozzák el különvonaton. A határon minden öt megillető tisztelet megadatik neki. A különvonat csütörtökön este ér ide. A temetés szombaton lesz, természetesen a kapuczinus sirboltban, valószínűleg délután négy órakor.

A királyné végrendeletét, amelyet a főudvari marschall őrizett, átadták a királynak. A temetést követő héten háromszor mise lesz az elhunyt lelki üdvéért.

A király hat havi udvari gyászt rendelt el.

A betájsamozás.

Genf, szeptember 11.

Körülbelül délután öt órakor hozzáfogtak a gyászkapolnának előkészítéséhez ama lakosztályok egyik szalonjában, amelyekben ő felsége lakott. A termet bevonták ezüstesillagos fekete posztóval. A ravatalt számos gyertya, rózsakoszorú és kereszt veszi körül. A szomszédos öltözőben számos koszorú fekszik. A terem másik oldalán nyugszik ő felsége holtteste. Idegennek tilos a bemenet. A koporsót valószínűleg hétfőn teszik a ravatalra.

A behalzsamozás délután négy óra felé kezdődött és öt óra tájban befejezték. Az orvosok eltávolításuk előtt koporsóba fektették a halottat és beöltözték a koporsót.

A királyné fehér ruhában fekszik a koporsóban. Az orvosokat, akik léfénképezték a sebet, arra kötelezték, hogy a kísét tegyék le a főügyésznel, aki meg fogja azt semmisíteni. Az apácákat, akik a ravatálnál őrködnek, a freiburgi püspök küldte és szombaton este érkeztek ide.

A t. Házból.

Fekete volt a folyosó a sok fekete kabátból, szomorúság ült az arczokon; a súlyos léptű öreg honatyák önkéntelenül lábujjhegyen jártak, mintha mindenkinek halottja volna odabenn. A folyosó órája lombán mászott a tizenegy felé és busan, csendesen ketyegett. Csak a nap szórt fényt lőmött kékében. Az csak sötét érzékletlenül még ma is.

Beszélgettek halkán a képviselők. És minden szó csak Róla esett. Halkan, nagyon

halkan beszélgettek e máskor forrongó, feleselő és disputáló alakok mintha valakinek az álmát nem mernék megzavarni. Az örök álmát. A kiegyezés nem is jött szóba. Az csak tegnap ilyenkor volt még nagy baj. Elayelte a nagy bajt egy még nagyobb. Ki beszélne most a kiegyezésről? És miféle kiegyezésről? Hiszen a halállal nem lehet kiegyezni.

Ki-kibasadoztak az emlékezetekből életének érdekes epizódjai. A magyaroknak édesek. Mikor ott térdelt a Deák ravatalánál. Egy Habsburg koronás neje, egy meghalt tekintetes urnál. Mintha mese volna.

Megjelenik a fantáziákban sugár alakjával, fiatalon, üdén, mert ő idők végeiglen fiatal marad a magyarok képzeletében szép, okos szemével, gesztenyeszin hajkoronájával — a királyi koronánál is pompásabbal. Némelyek, akik látták, visszagondolnak a két könycsepre, melyeket az ezeréves ünnepen a trónon állva fölséges ura mellett, a fölharogó éljenektől meghatva hullatott, mikor kalapjaikat lengették feléje a fölleskült törvényhozók és a kalpagok sasztollai szelet támasztottak a fülledt légben. Ilyen legyezővel se legyezőgeti magát minden királyné.

És az a két könycsepp... Hány millió csepp fakad most cserébe ezért a kettőért?

De nincs idő merengni, eltűnődni az édes-bus emlékeken. Itt a rettenetes, szívfacsaró valóság.

Előjön berkeiből a Ház elnöke s komoran leszegett fejjel, mint egy megriadt bölény csörtet el a folyosón, se jobbra, se balra nem köszönve.

Utána lépdelnek ünnepélyesen a ház jegyzői. És mindenki siet némán, csendesen utánuk, a helyét elfoglalni. A csengetyű-szót nem várják bé a megnyitáshoz. Talán nyelve sincs ma a csengetyűnek.

Ott benn is olyan komor, szomorú, nyomott a hangulat. Fekete női toilettek a karzaton, még az újságírók is feketébe öltöztek.

Az elnök le se ül a székében, állva marad s kivesz egy papirost a zsebéből. Oly templomi csend van, hogy hallani a papiros zörgését.

A ministerek elfoglalják a félkarajt s a Ház többi padjai is megtelnek egyszerre. Bánat és megilletődés nyoma van az arczokban, a szemekben minden mezőn, Bánfytól kezdve Kossuth Ferenczig. Labanczok, kuruczok mind szomorúak. Aki csak Budapesten van, mind itt termett s aki nincs itt, akár hol van, uton, vagy az ország bármelyik szögletében — annak is mindegy. Ez a gyász, ez a keserűség utoléri mindenütt. Előbb, vagy utóbb. Ez elől nem lehet elfutni sehová senkinek.

Még mindig tárt a siri csöndesség, melyben hallani, amint az órák ketyegnek a zsebekben. Hiszen csak egy felpérez az egész idő a mióta ott áll. De ez is hosszú, kínos. Szilágyi zavart, szeme meredten szegődik a kezében lévő iratra, mely úgy jár reszkelő kezében, mint a vetélő. Fölteszi a czvikkerjét, még leteszi. Talán nem lát. Talán az irat rossz. Talán a czvikker rossz.

De különben is mit akarhat az irattal Szilágyi? Nem szokott ő olvasni. Ő a beszélés mestere.

Minden szem feléje van fordulva. Oly ünnepélyes és hangulatos az egész terem ma. Még Molnár Antal arczán is van valami földöntúli. A szép két szárnyas angyal a dobogó háttérében úgy áll ott az országzimer mögött, mintha el akarna vele repülni. Talán egy harmadik angyal után.

Most egyszerre erőt vesz magán Szilágyi és olvasni kezd:

— Tisztelt Ház!

A ház feláll. Vélőd sasok sokasága rebben fel a sziklákról.

Szilágyi hangján fátyol van. Tompa, ércz nélküli, szakadozott ez a máskor csengő, folyékony hang. Szól a borzalmas merényletről, szól a királyné érdemeiről és a hangja fulladozik, nagy, kékes szeméi megtelnek könnyel és nem látja a betüket a papíron. Jaj, most mindjárt sirni fog ez a kemény férfi, ki a busulás helyett is mennydörögni szokott.

Ah, milyen különös jelenet. Nincsen helyeslés, vagy ellenmondás, nincsen riadalom, se nyugtalanság balról, se tetszés, se nemtetszés jobbról — hanem száz kéz nyul a kendők után s a sok fehér keszkenő egyszerre megjelenik a fekete alapszínhez. És egy perc múlva mind nedvesek lesznek ezek a kendők a könyektől.

Az elnök hangja fogy, fogy, már csak zihálva tudja kimondani a harmincznapos gyászt.

És aztán leszáll a székéről, roskatag lépésekkel. A képviselők némán, ünnepélyesen vonulnak ki utána, ki a folyosóra, az utcára; az utcán gyászfátyolba vont zászló alatt állnak az egyetemi ifjak, fölnézegetve és babonásan mutogatva az országház födelére, hol egy fehér galamb röpdös a magasban, a fonynyadtan összezsugorodott trikolór fölött.

A törvényhozás gyásza.

Gyászfátyollal borított nemzeti lobogó alatt sprakozott az egyetemi ifjuság a Muzeumkert vasrácsa előtt. A Sándor-utca öblé akkor már tele volt feketeruhás asszonyokkal, férfakkal, akik a törvényhozás termébe iparkodtak. Tódultak oda, mintha ottan feküdnek virágok alatt, fehér arczczal a megölt királyné ravatalon. De csak kevesen juthattak a karzatokra, a nagyobbik tömegnek ott kellett meghuzódnia a Muzeum-kertben s csak onnan leste, hogyan gyülekeznek Magyarország törvényhozói egy nagyon szomorú aktusra.

Az egyetemi ifjak vigyáztak a rendre. De nem is kellett ott vigyázni.

A lengő fekete zászlók alatt néma emberek haladtak a parlament felé. Képviselők és főrendek szomorúan gyülekeztek, nem zavarta a Sándor-utca csöndjét legy hangosabb szó sem.

I. A képviselőház.

Ponthan tizenegy órakor Szilágyi Dezső föl-sietett az elnöki edohogóra. Még csengenie sem kellett. A helyén volt már mindenki s abból a zsi-bongásból, amely máskor az ülések elejét el szokta nyelni, nem hangzott semmi. Ma még a folyosó is csendes volt.

Négyszáz fekete ruhás ember a völgyben, legalább annyi a karzatokon is. És valamennyi egyszerre fölemelkedett.

Mélt akkor stóhlt még szókatlanul megindult hangon Szilágyi Dezső:

Tisztelt Ház! Amá rettenetes tett híre, melyet a Háznak bejelentek, ott ül már minden arczon a gyászbán, ott reszket fájdalomában minden szívnek, mely Szent István birodalmában dobog.

Erzsébet királynét a tegnapi napon elragadta a gyilkos merénylet a trónról, melyről csak vigaszt, csak áldást árusított mindenfelé; elragadta felséges férje oldala mellől, ki a leg-súlyosabb napokban, mely embert és atyát érhet, halál adott, a Mindenhatónak, hogy ily életársal rendelt oldala mellé.

A törrel átvért fejedelmi szív előtt mely fájdalommal megtörve állunk, lelkünkben felmerülnek a multak boldog és bus emlékei annak a királynénak képe, kinek fejedelmi ere

nyei és nemes szive annyit tettek a trón és nemzet elválaszthatatlan összeforrasztására és akinek lelkében visszhangot kellett minden nemes és nagy törekvés, mely az egész nemzetből a trón felé szállott és áldó, ápoló kezét terjesztette ki azokra; és látjuk öt nehéz idők folyamán a legsúlyosabb emberi szenvedések alatt, roskadozó egészséggel, megadásal tűrni és szenvedni mindazt, amit a Mingenható keze reá mért; és tengerében az emészto fájdalomnak, maradt őrangyala felséges férjének és népeinek.

Nehéz, nehéz ezt elviselni!

Aldott és szent legyen emléke, mint igaz és el nem muló a hódoló ragaszkodás és szeretet, melylyel a nemzet környezte.

Elhelyezzük azt hiven a fentartó nemzeti érzések kincstárába és emléktáblájára reáírjuk egy nemzet halálját.

És odanyújtjuk ezt felséges urunknak és királyunknak is. Leljen nagy és kötelesség-érzettel megtelt szive némi vigasztalást abban a tudatban, hogy a fenséges házat ért csapás feletti fájdalomában a nemzet vele osztatlanul együttérez és soha el nem enyészhetik az a jó, amely a trónról jön!

Ez alkalomból a tisztelt Ház elé a következő előterjesztéssel járulok:

Kérem, hogy fejezze ki a Ház helyeslését, hogy e rendkívüli gyűlést összehívjam. (Helyeslés.)

Fejezze ki a Ház mely fájdalomát és hódoló részvétét ő felségének, királyunknak. A mód iránt e pillanatban nem nyilatkozhatok, mert az előzetes érintkezésre, melyek a módozatra irányadók, időm nem volt:

határozza el a Ház, hogy a boldogult királyné emléke és a nemzet halála törvénybe iktattassék; (Élénk helyeslés.)

határozza el a Ház, hogy az országos gyásznak megfelelőleg üléseit felfüggeszti és az első ülést a temetést követő harmadik napra, délelőtt tíz órára hívja össze az elnök, mely a Ház további munkálkodása felett határozni fog; (Helyeslés.)

addig hatalmazza fel az elnököt, hogy oly üléseket összehívasson, melyeken egyedül és kizárólag csak a Háznak a temetésnél való részvétele és a gyászszal kapcsolatos további intézkedések felett fog határozat hozatni; (Helyeslés.)

mondja ki a Ház, hogy tagjai 30 napig gyászt fognak viselni; (Helyeslés.) és rendelje el, hogy határozatait a főrendekkel közöltetni fognak szives hozzájárulás végett. (Helyeslés.)

Miután a Ház javaslataimat helyesli, kérem, méltóztassék a mai ülés jegyzőkönyvet meghaligatni és a hozott határozatokat hitelesíteni.

Megtörténik, amit az elnök kívánt. Az ülés bevérgződött. A fekete ruhás emberek pedig szétoszlottak, némán, ahogy gyülekeztek.

II. A főrendiház.

A méltóságos urak házában ugyanaz a kép. Csak az egyházi méltóságok ruhája válik ki a feketeségből: egy-két színes folt a fekete alapon. Az elnöki dobogón pedig feltűnik az új alelnök, Daruváry Alajos, akinek nagyon szomorú kötelességgel kell megkezdnie tisztét.

Délután egy óra. Daruváry fölemelkedik, vele az egész főrendi tábor.

S a főrendiház alelnöke így emlékezik meg az országos csapásról:

— Ő császári és apostoli királyi felségét, legkegyelmesebb urunkat és királyunkat, hazánkat és nemzetünket nagy csapással látogatta a végzet.

Ő felsége Erzsébet királyné, Magyarország nagyszonyja nincs többé; váratlan halál ragadta ki az élők sorából. Egy gonosztevő kéz oltotta ki drága életét.

Méltóságos főrendek! E pillanatban, a megrendítő esemény lesújtó hatása alatt, ki volna képes feltüntetni a veszteség nagyságát, melyet e halál által király és nemzet egyaránt szenvednek, amely veszteség feletti bánatnak a király, és nemzet egyenlően részesei.

És ki volna képes szavakat, méltó szavakat kölcsönözni a fájdalomnak, mely a szeretett, az imádott királyasszony halála felett

Szent István birodalmának határai között minden szívet eltölt.

Egy halás nemzetnek könyei kísérik a drága halottat sirjáig és a siron túl áldott marad emlékezte közöttünk és maradékaink között minden időre.

Méltóságos főrendek! Ezen gyászbejelentés folytán bátor vagyok indítványozni, hogy a méltóságos főrendek őseiktől öröklött jobbagyi hűségük és szeretetük sugallta bánatos részvétüket a trón zsámolya elé terjeszszék. A módozatokra nézve egyelőre nem teszek indítványt, mert ezek későbbi közlésektől fűgnek.

Csendes moraj. A tábor visszaül helyére. Aztán a jegyző felolvassa a képviselőháznak megküldött határozatát, tudomásul veszik s már a jegyzőkönyvet is hitelesítik.

A Múzeum-kertből pedig elszéled a nép másfelé, ahol tanuja és részese lehet a gyásznak.

A hivataloslap a gyászról.

A hivatalos „Budapesti Közlöny”-nek gyászkeretbe foglalt mai száma így adja hírlul a királyné halálát:

Erzsébet császárné és királyné ő felsége, ki Genfben kiránduláson időzött, ez évi szeptember 10-én délután 1 óra háromnegyedkor a Baurivage vendéglőből a hajóhoz menve, egy ember kezétől súlyosan megsebesült s az emlitett vendéglőbe visszavitelve, egy félóra mul-tán elhalálozott.

A lesújtó esetről, mely az egész magyar nemzetet csüggesztő gyászba és rémületbe ejti, a császári és királyi ház s a külügyek közös minisztere a délután első óráiban a következő távirattal értesítette a magyar királyi miniszterelnököt:

Bécs, szeptember 10.

A genfi konzul táviratilag jelenti, hogy a császárné és királyné ő felségét ma délután 1 óra 30 perczkor, midőn a szállóháztól utban volt a hajó felé, egy ember megtámadta és veszélyesen megsebesítette. A merénylőt elfogták.

Ujabb távirati jelentés szerint: Ő felsége a szállóházba történt visszaszállítása után sebe következtében elhalálozott.

E nagy szerencsétlenségnek futó tüzvész-ként gyorsan elterjedő híre a székesfőváros lakosságát a fájdalom, gyász és az izgatott fölháborodás lázába borította. A szó elnémult az ajkakon, a tollak, melyek a gyászeseeményt siettek külön kiadások utján mindenfelé tudat adni, megakadtak a kezekben, tehetetlenné válva a megdöbbenés és levertség kifejezésére. S ma már az egész Magyarország, mely legjobb királynéját, földi patrónáját siratja az üdvözültben s a visszanyert egészség teljében remélte ő felségét nemokára hódolattal üdvözölhetni, a gyász és fájdalom sátrára lesz, elvesztve a nemzettel mindenkor együttérző anyagi szívet, mely régi nehéz időkben szeretettel lett pártfogójává és közállapotának jobbra fordulásában nagy tényezővé vált.

A magyar nemzet sohasem fogja elfeledni, mit birt e nagy erényekben tündöklő királyasszonyban, kit e váratlan szörnyű csapás szívének legbensőbb érzelmeiben sujtott, erőt a kipótolhatatlan veszteség fájdalomának elviselésére, enyhületet találva mely vallásosságban s övéinek és népeinek halás és hűséges szeretetében!

És midőn az ország minden lakosa, rang, nem és kor különbsége nélkül az örök világosság fényét esdi az üdvözült részére, minden ajkon, minden szívből imádság száll a Mindenható trónja felé, hogy adjon Magyarországnak a jövőben is hozzá hasonlatos anyaszívű királynékat, ő felségének, a nemzet koronás atyjának pedig, kit e váratlan szörnyű csapás szívének legbensőbb érzelmeiben sujtott, erőt a kipótolhatatlan veszteség fájdalomának elviselésére, enyhületet találva mely vallásosságban s övéinek és népeinek halás és hűséges szeretetében!

Budapest gyásza.

Egyetlen éjszaka és a tarka főváros tetőtől-talpig feketébe öltözött, a vigság, a muzsika, a dal, mind-mind elhallgatott. Mintha csak a nagyhét leggyászosabb napjára virradtunk volna.

Az országos fájdalom az élők között szólaltatta meg a főváros köztörvényhatóságát,

megmozdult Budapestnek ugyszólván összes társulata, testülete, egész társadalma, hogy a nemzeti gyászban részt vegyen.

Az előkelő negyedek fényes palotáin földig érő gyászlobogók lengenek, a külső részekben, ahol a szegényebb néposztály lakik, csak a királyné feketekeretes arczképe díszíti a falakat, rozoga ablakokat — de nincs egyetlen pontja a nagy Budapestnek, ahol a legfényesebb részvét valamely módon kifejezésre nem talált.

A főváros köztörvényhatóságának, társadalmanak, testületeinek gyászintézkedéseiről szóló értesüléseink a következők:

A törvényhatóság gyásza.

A főváros törvényhatósága ma délután rendkívüli közgyűlést tartott. A városi képviselők rendkívül nagyszámban gyűltek össze, megtelt minden pad, ember-ember hátán mozgott a karzatlan és mégis, mintha templomban lett volna az ember az ünnepi nagy istentisztelet közelgő kezdetére várva, oly csendes, néma volt minden.

A kitűzött időben Márkus József főpolgármester jelentette, hogy a közgyűlés együtt van, a tanácskozást megnyitja.

Most fölállt a főpolgármester s fölemelkedett helyéről az egész terem s tiszteletteljes csöndben állva hallgatta meg a következő beszédet:

Tisztelt közgyűlés!

Mély gyász borult hazánkra és a nemzetre! Ő felségének Erzsébet királynénak, hazánk védőasszonyának drága életét tegnap idegen földön gyilkos kéz kioltá.

Amily váratlanul, tiszta, derült ég villámcsapásaként jutott hozzánk a tudósítás, ép oly lesújtóan hatott az a székes főváros lakosságának minden rétegére.

Kételkedve fogadtuk az átkos merénylet első híreit, mert tudtuk, mily igaz szeretet, mily határtalan tisztelet környezte jóságos királynénk fejedelmi alakját nemcsak e hazában, hanem széles e világon; s mert erős volt bennünk a hit, hogy ellene, aki csak szeretni tudott, akinek léptel nyomán egész életén át csak béke, áldás és vigasztalás kelt, nem törhet aljas ármány, nem törhet véres boszu.

Hitünk, reményességünk azonban csakhamar szétfoszlott és a legmélyebb fájdalomnak adott helyet, amidőn a megrendítő esemény híret meg erősítve láttuk.

A tör, amely felséges asszonyunk nemes szívet átjárta, átjárja a mi szíveinket is és most égő fájdalomunk sulya alatt megtörtén siratjuk meg-mérhetetlen veszteségünket.

Amily rajongó szeretettel környeztük őt életében öröme, boldogsága és később súlyos szenvedései között, úgy lesz ő áldva haló poraiban, áldva nemcsak általunk, hanem utódaink által is késő századokon keresztül, amíg csak e földön magyar szív dobog.

S a gyásznak, a megpróbáltatásnak nehéz óráiban, amidőn bus harmóniában olvad egygyé a nemzet minden tagja vérző szívének fájdalmas jankiáltása, tekintetünk önkéntelenül annak legmagasabb személye felé fordul, akinek vesztesége a legnagyobb, akinek fájdalma a legmélyebb; felséges urunk, királyunk felé, hogy szívünk egész melegével részt vegyünk özveggyi keservében, amelyet a sors kéréshetetlen végzete reá mért, hogy megoszszuk vele lelkének szenvedését és hogy enyhíteni igyekezzünk azt változhatatlan hűségünk, ragaszkodásunk és szeretetünk megnyilatkozásával.

Lelkünk fohásza felszáll az eget urához: kifogyhatatlan kegyelmével adjon felséges urunk, királyunk megtört szívének enyhét, megnyugvást és vigasztalást!

Indítványozom tisztelt közgyűlés:

1. méltóztassék ő felsége, szeretett királynénk emlékét mai ülésünk jegyzőkönyvében megörökíteni és abban a székes főváros közönsége legmélyebb fájdalomának kifejezést adni;

2. méltóztassék elhatározni, hogy ő császári és apostoli királyi felségéhez legkegyelmesebb urunk, királyunkhoz a székes főváros közönségének mélyen érzett fájdalomát, hódolatteljes részvétet és egyuttal változhatatlan hűségét, ragaszkodását és szeretetét tolmácsoló felirat intéztessek;

3. méltóztassék elhatározni, hogy a székes főváros a temetési gyászünnepeken küldöttségileg részt vesz és méltóztassék úgy a küldöttség megalakításával, mint a szükséges további teendők megtételével az elnökséget megbizni;

4. méltóztassék kimondani, hogy mely gyászja jeléül a törvényhatósági bizottság a temetés megtörténtéig ülést tartani nem fog;

5. méltóztassék a székes főváros lakosságát felkérni, hogy házaik gyászlobogókkal lássa el s azokat 30 napon át kitűzve tartsa.

Helyesléssel fogadták, mire az elnök az ülést be is rekesztette s a városatyák széteszültek ép olyan szótlannal, mint ahogy összegyűltek. Csak az utcán eredtek itt-ott négyen-öten beszélgetésbe: „Nyolcz napra el kellett volna minden muzsikát, dalolást tiltanunk. Ez hiányzott az indítványból.”

Országos gyászünnepek.

A főváros előkelő köreit élénken foglalkoztatja az a terv, hogy Erzsébet királyné emlékének tiszteletére Budapesten nagyszabású országos gyászünnepek rendeztessék. Mannheimi Gusztáv festőművész, a fővárosi művészvilág egyik ismert tagja, ma délelőtt erre nézve már javaslatot is tett Márkus József főpolgármesternek.

E szerint a gyászünnepek — lehetőleg a temetés napján — a főváros legnagyobb terén, az új országház előtt, vagy a Gellérthegy tetején rendeztették. E helyen kolosszális szarkofágot állítanának föl a busuló Hungária óriási szoboralakjával, melyet nagyméretű triposzok és kandelaberek környeznének. Valamennyiben áldozati lángok égnének. E szarkofág előtt vonulnának el a főváros közönségének és az ország népének százezrei égő fátylakkal a kezükben.

Ehhez hasonló impozáns gyászmenet még nem volt Magyarországon.

Az ünnepély kiegészítő részét tennék a gyászbeszédnek, amelyeket a kormány, az országgyűlés és a főváros képviselői tartanának. Közben pedig az ország és a főváros egyesített dalárdái gyászdalokat énekelnének. A nagyszabású ünnephez a terv-vázlatokat most rajzolja a művész és az egész ünnep programját memorandum kíséretében holnap nyújtja be a fővárosba.

Márkus József főpolgármester a nagyszerű gyászünnepek ügyében még ma jelentést tett Bánffy Dezső báró miniszterelnöknek.

Testületek.

A magyar tudományos akadémia az országos gyász alkalmából holnap, hétfőn, délután öt órákor rendkívüli ülést tart.

Az egyetemek ifjúsága ma délelőtt tíz órákor a központi épületben Zsembery Gyula elnöklése alatt gyűlést tartott, hogy megbeszélje a módokat, melyekkel az országos gyászban részt vesz. A tanári kar részéről Timon Ákos dr. volt a gyűlésen jelen.

A megnyitó-beszéd után, amelyet állva hallgattak végig, Szemenyei Kornél szólalt föl, fejtegette a megrendítő csapást, amely hazánkat a királyné elhunytával érte. Indítványozza, hogy a gyász külső jeléül hordjanak harmincz napig fekete karszalagot. A gyűlés egyhangulag magáévá tette az indítványt. Wolfner Pál indítványára az Egyetemi Kör elnöksége körlevélben felszólítja az összes hazai főiskolák ifjúságát egyöntetű gyász megtartására. Komáromy Zoltán indítványára elhatározták, hogy a temetésen küldöttséggel képviselik magukat s megkéri báró Bánffy Dezső miniszterelnököt, hogy a küldöttségnek a temetésen kellő helyet biztosítsa. Zsembery Gyula bejelentette, hogy requiemet is tartanak az egyetem tanácsával egyetértőleg később meghatározandó időben.

Az elnök indítványára azután az ifjúság a feketével bevont egyetemi zászló alatt a képviselőház elé vonult s egy csoportban csöndesen várta be a képviselőház ülésének végét.

A Park-klubnak és az Országos Kaszinónak holnap, hétfőn, délután 5 órákor rendkívüli választmányi ülése lesz.

A királyi József-műegyetem tanácsa holnap déli 12 órákor tart a gyászbeszéd tárgyában értekezletet.

A magyar vöröskereszt egyesület, amelynek Erzsébet királyné volt a fővédőasszonya, szeptember 14-én, szerdán délután négy órákor az első magyar általános biztosító-társulat gyűléstermében rendkívüli ülést tart.

A tőzsde tanács ma délben tizenkét órákor rendkívüli ülésre gyűlt össze. A tanács a nemzetet és koronás fejét ért megdöbbentő csapás fölött legmélyebb gyászának adva kifejezést, elhatározta, hogy: föliratban megkeresi a miniszterelnököt, hogy a tőzsde tanács gyászának kifejezését a trón számolyához juttassa;

a holnapi nap folyamán a tőzsde terem és a gabonacsarnok zárva marad s a választott bíróság eljárása szünetel;

a temetés napján a tőzsde szintén zárva lesz s hivatalai nem működnek, végül, hogy

a királyné dicső emlékezetére emelendő szobor alapjához ötezer koronával járul.

Az országos kereskedelmi és iparcsarnok választmánya holnap délután öt órákor értekezik részvétének kifejezési módja felől.

A zizraelita fiúárva háza igazgatósága a következő intézkedéseket tette: A fiúárva növendékei négy héten keresztül gyászruhában járnak, a négy hét letelte után gyászünnepeket tartanak. Az igazgatóság Erzsébet királyné nevére nagyobb alapítványt tesz, amelyet nemcsak budapesti, hanem más vidéki árvagyermek is elnyerhetnek.

Az Erzsébetvárosban az új plébánia-templom szent Erzsébetről nevezett nagyharangja Tóthfalussy Béla plébános rendeletére délben és este egy-egy óra hosszáig szól a gyászbeszéd alkalmából. A remek góth stílusban épült új plébánia-templom külső munkálatai teljesen elkészültek s most már csak a belső berendezés van hátra. Tóthfalussy Béla plébános terve szerint egy művészi kivitelű gyászoltár volna felállítandó az erzsébetvárosi új plébánia-templomban. A templom előtti nagy tér pedig alkalmas volna a martírként elhunyt nagy lélek emlékszobrának felállítására.

A kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének választmánya tegnap este Zerkovitz Emil elnöklése alatt elhatározta, hogy a királyné halála miatt érzett fájdalmát illő helyen kifejezésre juttatja. Egyebet az ülésen a gyászbeszéd miatt nem is tárgyaltak.

Az ó-budai izraelita hitközség elöljárósága ma este tartott értekezletén elhatározta, hogy a temetés napján gyászistentiszteletet tartat, a szegények között pénzt osztogat és részvétét külön fogja kifejezni a felsége előtt.

Gyász a színházban.

A Magyar Színház ma egy alkalmi jelenettel bele tudott illeszkedni az általános gyász keretébe. Megtartotta ugyan a hirdetett előadást, de volt egy okos ideája, amelylyel a színházban megjelent közönséget legszebb érzelmeivel fogta meg. Előadásra ugyanis az „Aranylakodalom” volt kitűzve, de pontban fél nyolcz órákor hirtelen egészen elcsöndült a nézőtér és halotti csöndben egy régi magyar gyászinduló hangjai zendültek meg. Lassan emelkedett fel a függöny és láthatóvá lett a gyászpompával díszített színpad. Pálmaerdő közepén hatalmas katalak állott Erzsébet királyné életnagyságu mellszobrával, melyet villamos reflektor világított meg. Amint elhangzottak a zene végső akkordjai, talpig feketében előlépett György Ilona és élszavaltá Makai Emilnek alkalmi költeményét. Míg a vers szomorú strófái hangzottak, a színházban nem maradt szem könnytelenül. Mikor pedig György Ilona odaborult a ravatal elé, hangos lett a zokogás. A páholyokban, a földszinten, az emeleken kezükbe temették arcukat az asszonyok és zokogtak. Azután az „Aranylakodalom” ment minden tánc- és énekszám kihagyásával. Amikor az utolsó jelenetben a király szobráról lehullt a lepel, az egész közönség felállt és egy szívvel-lélekkel kiáltotta:

— Éljen a király!

Kormányintézkedések.

A kereskedelemügyi magyar királyi miniszter Erzsébet császárné és királyné elhunytá alkalmából a mai vasárnapra az összes budapesti politikai lapok nyomtatási és előkészítési munkálatira nézve a vasárnapi munkaszünetet felfüggesztette.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezetése és rendelkezése alatt álló összes tanintézetekhez táviratilag a következő körrendeletet bocsátotta ki:

„Felsőleges királyasszonyunk minden magyar szívének közös, igaz és nagy bánatára rut orgyilkosságnak esett áldozatul.

A lesújtó gyásznak külső kifejezésére nézve a rendelkezésem és vezetésem alatt álló minden fokú tanintézeteket illetőleg a következőket rendelem:

1. A temetés és a gyászünnepek napján az intézet működése szünetel;

2. Az egyes hitfelekezetek által tartandó gyászistentiszteleteken az ifjúság vegyen részt és utána az intézet gyászünnepeket tartson, amelyen az intézetnek egyik tanárja, illetőleg tanítója a nemzeti csapás nagyságát méltassza s elhunyt királyné emlékezetét a megrendítő szomorú alkalomnak megfelelő módon kegyeletos szavakkal az ifjúságnak lelkébe véssze.

Budapesten, 1898. szeptember 11-én.

A miniszter meghagyásából:

Dr. Hóman Ottó,
miniszteri tanácsos.”

A vallás- és közoktatásügyi miniszter egyuttal felkérte az összes egyházi főhatóságokat az összes rendelkezésük és vezetésük alatt álló intézetekben hasonló rendelkezésre.

A földművelésügyi miniszter fenhatósága alatt álló hatóságokat és intézeteket utasította arra, hogy a felsége a királyné elhunytá alkalmából gyászlobogókat tűzzenek ki s egyuttal elrendelte, hogy az állatorvosi akadémián, a selmeczbányai erdészeti akadémián, a magyaróvári gazdasági akadémián, az összes gazdasági tanintézetekben, a budapesti kertészeti tanintézetben, földművelés-iskolákon, vinczellér-iskolákon, erdőri és tejgazdasági szakiskolákon királyné a felsége temetése napján az előadások szüneteljenek és egyuttal intézkedett az iránt is, hogy a felsége asszony emlékezetére a fentebb megjelölt intézetekben gyászünnepek tartassanak.

A hadgyakorlatok beszüntetése.

Lőcse, szeptember 11.

A felsége elrendelte, hogy úgy a szeptemberi hadgyakorlatokat, valamint a Magyarországon még folyamatban levő többi záróhadgyakorlatokat — folyamatban vannak még a galicziai lovassági gyakorlatok, valamint azok a hadgyakorlatok, amelyek Budapest alatt tartatnak — szüntessék be. A hadgyakorlatok fővezetősége, élén Beck báró tábornagygyal, a vezérkar főnökével, kedden visszatér Bécsbe.

A lőcsei ünnepnapokra pedig nagyban készült az egész Szepesség. De ünneplés helyett most gyászba borult Lőcse. A város hangulatával ellentétben vannak a még látható tömeges nemzeti lobogók. Az egész éjszakán át szüntelenül dolgoztak, hogy eltávolítsák az örömnéket, az ünnepi hangulatnak minden jelét: de amit heteken át készítették elő, azt nem tüntethették el egy éjjel és így most délben is lázas sietséggel dolgoznak a nemzeti lobogók és a díszítések eltávolításán.

A székesegyház előtt fenyőágakból emelt nagy gothikus portál csak jelzője már annak, hogy itt kellett volna lennie a királyné és a környék nagyszámú földművelő- és bányász népe, amely csak úgy hullámszik a városban, némi tanúsága annak, hogy sok lemondó távirat már későn érkezett. Az emberek özönlenek a városba, hogy lássák a királyt és látják — a gyászlobogókat, amelyek a királyné tragikus halálát hirdetik.

Perczel Dezső belügyminiszter és Fejérváry Ló honvédelmi miniszter, akiknek ittletét a borzító esemény tárgyalanná tette, már el is aztak.

A hétfőre tervezett dunai hadgyakorlatok is, amelyet Adony és Duna-Földvár között tartottak volna meg, szintén elhalasztott a hivatalos gyász utáni időre.

Gyász a vidéken.

Miskolc, szeptember 11.

A lapok kiadásában jelentették a megdöbbentő hírt, amely az egész várost gyászba hozta. Az egész városban fekete lobogók lengenek.

Köszthely, szeptember 11.

A gyász hír mélyen megrendítette városunk lakosságát. Az összes épületekre fekete zászlót tűztek ki, az üzletek kirakatait feketevel vonták be, a lapok rendkívüli kiadásban jelentek meg. A mára tervezett katonai lövészony elmarad.

Mohács, szeptember 11.

A királyné meggyilkolásáról szóló hír a késő éji órákban érkezett ide. A közönség a helyi lapból reggel értesült a királyné haláláról és a zajos életet egyszerre néma csönd váltotta fel. A színházban nyolc napig nem tartanak előadást. A templomokat fekete posztóval vonták be. A főhercegi uradalom személyzetét Frigyes főherceg értesítette a szomorú esetről. A temetésre ismét nagy küldöttség megy.

Vác, szeptember 11.

A Hét-kápolna kegyhelynél az ország minden részéről harmincezer zarándok gyűlt egybe, akikkel a papok megrendülve közölték a királyné megüledésének híreit. A városnak holnap rendkívüli közgyűlése lesz.

Zágráb, szeptember 11.

A királyné meggyilkolásának rettenetes híre este hét órakor érkezett ide. Kicsinte nem akartak biuni a hír valóságában, de amikor megerősítették, iszonyu megdöbbenést keltett. Minden mulatság elmaradt.

Eger, szeptember 11.

Királynénk halála megrendítő hatást keltett városunkban. A házakon gyászlobogók lengenek, a színházban és az iskolákban nem tartanak előadást. A mára tervezett mulatságok elmaradnak.

Esztergom, szeptember 11.

A város gyászjelentést adott ki, amelynek kapcsán a képviselőtestület hétfőre rendkívüli közgyűlésre hívták össze. Az ünnepi beszédet Hódossy István városi főügyész mondja. A közgyűlés után gyászmise lesz. — A hercegprímás a rémes eset mélyen megrendítette. Holnap külön főpátori körlevelet bocsát ki. A királyaszonny temetésére a hercegprímás Bécsbe utazik. A hercegprímás a következő táviratot intézte ő felségéhez:

Mélyen megrendülve a fájdalomtól, győtrött szívvel jelenek meg felséged magas személye előtt, hogy az eivetemültség és gonoszság azon borzalmas ténye fölött, mely felségedet mondhatatlan gyászba döntölte s amely királyi szívének leirhatatlan szenvedést okozott, hazánkat a rajongással szeretet királynétól, nemzetünket valódi édes anyjától, országunkat a szeretet és jótékony-ság angyalától fosztotta meg, alattvalói és hazafiúi lelkem legbensőbb fájdalmát azon imaszerű óhajjal tolmácsoljam, hogy a hatalmas Ég felségedet véghetetlen fájdalom-ban erősíteni és vigasztalni kegyeskedjék.

Vasary Kolo-s, hibornak, hercegprímás.

Nagyvárad, szeptember 11.

A város és Bihar vármegye törvényhatósági bizottságai a királyné elhunyt alkalmából rendkívüli közgyűléseket tartanak. Schlauch Lőrinc hibornok külön körlevelben értesítette egyházmegyéje papságát a megrendítő eseményről. A lakosság megdöbbenése leirhatatlan. Számos magán-épületen fekete zászló lobog. A színház zárva marad. Zene vagy mulatság sehol sincs. A közönség nagy része gyászruhában jár.

Debrecen, szeptember 11.

A királyné halála híre az üzleteket, mulatóhelyeket nyomban becsukták. Mindenütt nagy tömegek verődtek össze és átkozták a gyilkost. A templomokon, középületeken és számos magánházon fekete zászlók lengenek. A templomokban a lelkészek hirdették ki a megdöbbentő esetet. A közönség sirva fakadt és imádkozott.

Eperjes, szeptember 11.

A köz- és magánépületeket egyaránt gyászlobogók díszítik. A vármegye főispánja és az alispán Lőcséről, ahova a tervezett királygyakorlatok miatt utaztak, ma visszatértek a városba, hogy a megye részvételnek illő kifejezése iránt intézkedjenek.

Ujvidék, szeptember 11.

A merénylet híre gazdagot és szegényt egyaránt a legmélyebb gyászba döntött. Az összes mulatságokat beszüntették; a zene hallgat. A középületeken gyászlobogók lengenek. Az első a szerb „Matijca” tűzte ki.

Sopron, szeptember 11.

Sopronban a királyné tragikus halálának híre, mely a késő esti órákban terjedt el, óriási megdöbbenést keltett. Az utcákon csoportok képződtek s megrémülve adták tovább a hihetetlennek tartott hírt. Ma reggelre minden középületen és számos magánházon kitézték a gyászlobogót. A közönség teljesen a szomorú esemény hatása alatt áll. Valószínű, hogy a város és vármegye törvényhatósága rendkívüli ülésben állapítják meg a részvét kifejezésének módját.

Brassó, szeptember 11.

A királyné haláláról szóló hír este kilenc órakor terjedt el a városban. Az egész város gyászba borult. Az alispán kiáltványban fairszokzon hívta fel a lakosságot gyászlobogók kitézésére. Az összes középületeken és a legtöbb magánházon gyászlobogók lengenek. A helybeli magyar napilap ma két rendkívüli kiadásban jelent meg és gyászkeretben közölte a legújabb híreket. Az emberek sirva beszélnek egymásnak a gyászesetet.

Hódmező-Vásárhely, szeptember 11.

Mály gyászba borult a város közönsége. A vasárnapi napokon máskor népes és zajos utcák most csendesek, mindenfelé fekete lobogók lengenek s az összes templomok harangjainak zugása hirdeti a mélységes gyászt s azt, hogy mily rajongóan szerette a magyar nép királynéját. A földműves emberek könyezve beszélnek a szörnyű esetről. A hatósági intézkedések folyamatban vannak. Az állami polgári iskolákban beszüntették az előadásokat.

Kolozsvár, szeptember 11.

A város minden épületéről gyászlobogó leng. A városházának erkélye gyászposztóval van bevonva. A városi tanács éjjeli üléséből gyászkeretes plakátok jelentették a legmélyebb fájdalom hangján a gyászesetet. Délután négy órakor a városházának gyászposztóval bevont termében rendkívüli közgyűlés volt, melyen mindnyájan gyászruhában jelentek meg. Beldi Ákos gróf főispán jelentette a törvényhatóságnak a megrendítő hírt. Szvacsina Béla polgármester beszédet mondott Magyarországnak a királyné elvesztéséről. A közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy:

A nemzetet gyászba borító csapást örök emlékezetül jegyzőkönyvbe veszi, küldöttséget küld Kolozsvár koszorújával a temetésre; a város összes tisztviselői és a városi képviselőtestület egy hónapig gyászjelvényt hord; a város összes hivatalos kiadványai egy évig gyászkeretben jelennek meg; Erzsébet királyné nevére a vakok részére intézetet létesít s erre százezer forintot szavazott meg; a temetés utánig minden zene, mulatság és előadás szüneteljen; a temetés napján a város összes utcái lámpáit gyászfátyollal borítják, egy óra hosszat a város összes harangjai szólnak és minden templomban istentisztelet lesz.

Sátorally-Ujhely, szeptember 11.

Zemplén vármegye köztörvényhatósága a gyászesetet alkalmából szeptember tizenötödikén rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés elé azt az indítványt terjesztik, hogy a megye a temetésen Molnár főispán vezetése alatt száztáru küldöttséggel képviseltesse magát.

Nyíregyháza, szeptember 11.

A főispán rendkívüli közgyűlést hívott egybe s a városban a további rendelkezésig minden nyilvános mulatságot eltiltottak. Alig van ház, amelyen gyászlóbogó nem leng.

Pozsony, szeptember 11.

A városi tanács Haller polgármester elnöklése alatt tartott máti ülésében elhatározta, hogy a holnap délelőttre egybehívott rendkívüli városi közgyűlés elé azt az indítványt terjeszti, hogy a közgyűlés a pótolhatatlan veszteség fölött jegyzőkönyvileg fejezze ki fájdalmát, intézzen részvétfeliratot ő felségéhez, vegyen részt küldöttségileg a temetésben, helyezzen koszort a ravatalra, rendelje el, hogy a temetés napjára naponta egy óra hosszáig huzzák a városház nagy harangját és kérje fel a város közönségét, hogy a temetés napjától fogva nyolc napig gyászának lehetőleg külsőleg is kifejezést adjon.

Balassa-Gyarmat, szeptember 11.

A királyné haláláról még tegnap éjjel villámgyorsan elterjedt hírek csak a reggel érkezett utasok megerősítésére adtak megdöbbenve hitelt. A középületeken, templomokon gyászlobogók lengenek.

Szombathely, szeptember 11.

Az egész város gyászol. Reiszig főispán ma meglátogatta Hidasz püspököt a requiem tárgyában. A vármegye rendkívüli közgyűlést tart; a temetésre Vas vármegye nagyszámu küldöttséget meneszt.

Szeged, szeptember 11.

A királyné szerencsétlen halálának híre Szegeden leirhatatlan mély fájdalmat keltett. Eleinte senki sem hitte a dolgot, de hogy arról megbizonyosodtak, annál lesújtóbb volt. A városházára, a többi középületre és a magánházakra azonnal gyász-zászlókat vontak. A szokásos vasárnapi mulatságokat seholsem tartották meg. Mindenütt a legmélyebb gyász nyilvánul. A királyné halála fölött érzett legmélyebb fájdalmat hivatalos uton is méltóképen fogja kifejezni Szeged város közönsége.

Magyaróvár, szeptember 11.

Magyaróvár és Moson városokban, nemkülönben az egész vármegyében beszüntették minden mulatságot.

Eperjes, szeptember 11.

A kollégium megnyitó ünnepélyét a gyászeset miatt elhalasztották. Az összes középületeken és számos magánházon gyászlobogó leng.

Szent-Endre, szeptember 11.

Tegnap este a haláleset híre után úgy a katolikus, mint a szerb templomok összes harangjait háromszor meghuzzták. A zaidő templomban leszedték az oltári díszet és ma reggel gyásztisztelést tartottak.

Déva, szeptember 11.

Királynénk halálának híre általános megdöbbenést keltett. A tegnap esti színelőadást félbehagyták és a közönség azonnal széteszlett. A középületekre azonnal kitézték a gyászlobogót. A reáliskolai ifjuság gyászfátyolt visel.

B.-Csaba, szeptember 11.

Csaba és Gyula utcáin gyászlobogók hirdetik a nép nagy veszteségét. Lukács György dr. főispán a megye törvényhatóságát rendkívüli gyűlésre hívta össze. A csabai országos tornaversenyt csöndesen, majdnem részvétlenség nélkül tartották meg, minden vigalom elmaradt.

Nyitra, szeptember 11.

A város feketébe öltözött. Holnapra a polgármester városi közgyűlést, holnaputánra Thuróczy Vilmos főispán rendkívüli megyei közgyűlést hívott össze. A papság a gyászpompa módzatairól tanácskozik.

Fiume, szeptember 11.

Ma reggel a kikötőkben horgonyzó hajók felárbozra eresztették lobogóikat. A kormányzói palotán s az összes középületeken kitézték a gyászlobogót. A városi tanács Valentins podszta elnöklése alatt ülést tartott és Bánffy báró miniszterelnökhez részvétélváltatot küldött, hogy azt a trónszínihoz juttassa.

Kecskemét, szeptember 11.

Itt csak ma reggel terjedt el a királyasszony halála híre. Az egész várost azonnal gyászbölgökkel díszítették föl s az összes harangokat meghúzták.

Veszprém, szeptember 11.

A királyné haláláról csak ma délelőtt érkezett hivatalos jelentés, mire a vármegyeházára, később pedig a legtöbb épületre kitűzték a gyászbölgöt. A Zirczen időző főispánnak futár vitte meg a rettenetes hírt. Minden mulatságot beszüntettek.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága az országos gyászban rendkívüli közgyűléssel vesz részt, amely szeptember 15-ikén délelőtt tizenegy órakor lesz. A közgyűlésen Beniczky Ferencz főispán fog elnökölni, beszédet Beniczky Lajos alispán mond és az indítványokat Fazekas Gusztáv főjegyző terjeszti elő.

Bécs gyásza.

Bécs, szeptember 11.

A bécsi község tanács holnap rendkívüli gyűlést tart, hogy gyászt kifejezzék. Minden városi és sok más épületről gyászbölgök lengenek. A két udvari színház további intézkedésig zárva lesz. A mai freudenau-i versenyt elhalasztották.

Bécs, szeptember 11.

Az összes lapok gyászkeretben jelentek meg és legmélyebb fájdalomnak adnak kifejezést a geni gyászeset felett. Kiemelik a monarchia összes népeitől forrón szeretett királyné kiváló lelki tulajdonságait, részvétüket fejezik ki a király iránt és felháborodva kelnek ki a gyilkos ellen; aki örült tettehez a legnemesebb áldozatot szemelte ki.

A „Fremdenblatt“ idézi azokat a szavakat, amelyekkel ő felsőge a trónörökös halála után a képviselőház küldöttségének mondott:

— Nem tudom eléggé megköszönni az égnek, hogy nekem ilyen hitvestársat adott.

És ezt a nőt ragadta el a királytól épen a jubileum esztendejében egy örült vérebnék a töre. A gyilkos olasz ugyanis, de azért senki sem fog az olasz nemzettel porbe szállni, mert az anarchistáknak nincs hazájuk, ők a nemzetközi állatiasságot hirdetik.

A „Neue Freie Presse“ azt mondja, hogy Ausztria népei, sőt a kulturális öntudattól áthatott egész emberiség tehetetlenül áll ezzel a borzalmas büntetssel szemben. Luccheni az összes eddigi anarchista merényletet fölülmulta, mert az ő töre nem férfi ellen irányult, mint a többieké, hanem egy asszony ellen, aki mint védőszentje, népeivel csak jótékonyt és könyörületet gyakorolt. De a népek fájdalmas jajsza és rokonszenve, amelylyel a sokat szenvedett császárt körülveszik, megint azt mutatja, hogy a Habsburgok-háza nagy gyökeret vert a népben, mint a fa a földben.

A „Neues Wiener Tagblatt“ hangsúlyozta, hogy a császár fájdalmával szemben elnémul a politikai fegyverzaj. Milliőhangú gyászánek hatja át egész Ausztriát.

A csehek részvéte.

Prága, szeptember 11.

Ma valamennyi lap gyászkerettel jelent meg. Az újságok cikkeiből kiemeljük a következőket.

(„Narodni Listy.“) Ebben a súlyos pillanatban, amely az egész birodalmat, de különösen ami cseh népünket, amely mindenekelőtt rojalista nép, mélyen megrendíti, minden szívet határtalan részvét tölt el uralkodónk fenkölt személye iránt, akinek jubileumi esztendejét ez az újabb rettenetes csapás gyászba hozta. Ez az irtózat esemény háttérbe szorít minden egyebet, azt parancsolja, hogy hallgasson el a pártharcz és hajoljon meg minden homlok a fájdalom előtt, amelynek súlyát csak a politikai, nemzetiségi és egyéb érdekek okozta különbségek elnémulásával megnyilatkozó osztatlan részvét enyhítheti. A veszteaség alkalmából, amely az uralkodót és az uralkodóházat érte, az egyformán őszinte részvét köti össze a birodalom minden népét.

(„Hlas Naroda.“) Most, az újabb rettenetes csapás hatása alatt, amely Ausztriát érte, midőn a felsőge asszony kihűlt ajkainak jajsza a nemzetek szívébe hatolt, elnémul minden politikai harc, elsimul a pártgyűlölség és minden szem az uralkodó felé fordul. Minden nemzet egyképen meg van rendülve és elszomorodva és lelkük mélyéből osztoznak császári fájdalmában, azzal a fohászszal, vajha úgy volna el a vihar az erős szikla fölött, hogy egyéb szerencsétlenséget ne okozna. A császárt, akitől a kegyetlen sors elrabolta legkedvesebbjét, csak annál nagyobb szeretettel veszik körül népei, akiknek szeretete a legjobb gyámola további uralkodásának.

(„Politik.“) Most már egyedül áll a császár, egyedül, de nem elhagyatva, mert ebben a szomorú órában erősebben, mint valaha, összefűzi vele minden népet a fájdalom és a szeretet. A sok millió között, akik polgárai ilyen nagy birodalomnak, nem lesz egyetlen egy sem, akinek szívét meg ne remegtetné a mély fájdalom és akinek ajkán a legszentebb részvét szavai ne lebegnének. Bárminő sok legyen is a politikai kemény küzdelmekben az elválasztó és elidegenítő mozzanat, a dinasztia iránt való tiszteletben és a legjobb uralkodó iránt való szeretetben együtt dobban minden szív és mindenki egyesül egy családdá, a mely gyermeki bittel és tisztelettel tekint föl atyjára. Azt a szeretetet, amelylyel Ausztria népei a császárné ő felsőge iránt viseltettek, átruházzák most magára az uralkodóra és a szeretet nem fog csökkenni soha. Benső fohász tör fel minden kebelből, hogy a mindenható, a királyok királya adjon erőt a jó uralkodónak a súlyos fájdalomban és tartsa meg őt még nagyon sokáig teljes erőben népeinek, hogy meggyógyíthassa az idő azokat a súlyos sebeket, amelyeket, a sors ütött szívében, olyan sokat és olyan fájdalmakat, hogy erre több példa nincs.

(„Bohemia.“) A császárné ravataláról csak félve száll a fájdalmas tekintet a császár fölé. Midőn az uralkodó híret vette annak a fájdalmas eseménynek, amely a jubileumi ével mindörökké gyászba borította, akkor sirva fakadt és így szólt: „A végzet engem nem kimél meg semmitől!“ Mit hozhatna még neki a sors, fájdalmat? Van-e még valami a fájdalmak kelyhében, amelyet ki kellett ürítenie? Nem kimélte meg a végzet semmitől; még a legrosszabbtól sem. A legkoldusabb ember sem irigyli őt, de a legkoldusabb ember is együtt érez vele és szeretne neki vigaszt nyújtani. A császárné, a tiszta, a szép és szelíd, elköltözött; hirtelen és váratlanul áldozata lett az eszelős dühnek, de emléke, megszentelve mártír sorsától, örök időnkig élni fog. Disze volt ő a trónnak, amelyen ült és a legnemesebb lélek dicskoszorúja sugározta körül.

(„Prager Tagblatt“) A gondviselés úgy rendelte, hogy a legkegyesebb szívu uralkodó jubileumi esztendeje gyász-esztendővé változzék, a közös nagy bánat esztendejévé Ausztria minden népe számára. De legelőbb is a népeknek kell összeszedniük magukat, hogy megvigasztalják szeretett császárukat nagy fájdalmában. A borzalmas gonoszok által gyászba borított jubileumi esztendőnek csak annál szorosabbra kell fűznie a szeretet és a bizalom kötelékét az uralkodó és népei körül; ennek a halvézetű esztendőnek ez legyen a kiengesztelése. A Rudolf trónörökös esküvőjét követő napon a mi jó császáruink népeiből intézett kéziratában azt mondta: „A szeretetnek és hűségnek az a valósgos kincse, a melylyel gyermekeinket ezekben a napokban elhalmozták és amelyet azok a maguk számára minden időre megőrizni törekedni fognak, szerencsésévé biztató jel nekem és házammak.“ Aki emlékszik még ez örömtelt szavakra, azt most mély fájdalom fogja el. A tragikus sors elrabolta a fiut és az anyát. A népek szeretetének és hűségének kincse nem hárihatta el a halvézetet; de enyhítse legalább a szeretetnek és hűségnek kincse a halvézet fájdalmát. A nagy fájdalom sújtotta fejedelem talájon népeinek határtalan, odaadó ragaszkodásában vigasztalást és támaszt.

Teplitz-Schöna, szeptember 11.

A felsőge asszony ellen elkövetett merénylő híre itt iszonyu megdöbbenést keltett. A gyász hírvétele után a városi színházban azonnal abbahagyták az előadást és megszüntettek minden színházi előadást, hangversenyt és mulatságot. Minden középületen és sok magánházon is gyászbölgő leng. A városi tanács, a városi képviselőtestület, valamint a kerületi bizottság elhatározta, hogy gyásznepélyeket rendeznek és tudomására hozták ezt a kerületi főnököknek.

Ausztria gyásza.

Lemberg, szeptember 11.

A tartományi bizottság ma Badeni Szaniszló gróf tartományi marsall elnöklése alatt rendkívüli ülést tartott és elhatározta, hogy testületileg járul a helytartó elé azzal a kérelemmel, hogy az ország őszinte részvétének és mély fájdalomának kifejezését a trón számolyára juttassa. Elhatározta továbbá, hogy a tartományi bizottság küldöttséggel képviselteti magát a királyné temetésén és az ország nevében koszorút tesz a ravatalra. Kedden valamennyi felekezet templomaiban gyászsztentiszteletet tartanak, amelynek befejeztével a különböző testületek küldöttségei a helytartóhoz mennek, hogy részvétüket kifejezzék.

Leibach, szeptember 11.

A királyné halálának a híre itt mély és fájdalmas hatást keltett. Az egész város gyászt öltött. A mulatságok mind elmaradtak. A község tanácsa ma délelőtt tizenegy órakor rendkívüli ülést tart, hogy részvétének kifejezését adjon.

Lemberg, szeptember 11.

Ma az összes lapok gyászkeretben jelentek meg és az egész ország legmélyebb fájdalomnak adnak kifejezést. Rámutatnak arra a megrendítő hatásra amelyet a rémhír egész Galicziában mindenütt tett és hangsúlyozzák, hogy az őszinte részvét a szeretett és súlyosan megpróbált uralkodó irányában aki az országot kegyelmének és jóindulatának számtalan bizonyosságában részesítette, a lakosság minden rétegében egyformán megnyilatkozik. Lembergben a legtöbb épületen gyászbölgő leng. Minden mulatság és színházi előadás elmaradt. Badeni Szaniszló gróf tartományi marsall a tartományi bizottságot mára, a polgármester pedig a község tanácsot holnapra rendkívüli ülésre hívta össze a részvét kifejezésére.

Krakó, szeptember 11.

A gyász híre, amely tegnap este érkezett ide, az egész városban izgatottságot és megdöbbenést keltett. Mindenfelől a legmélyebb részvét nyert kifejezést az oly rettenetesen sújtott, szeretett császári ház iránt. A színházi előadásokat nyomban, a második fölvonásnál megszakították. Egész késő éjjelig csak a borzasztó eseményről folyt a szó. A „Czasz“ azonnal különkiadást tett közzé. Ma valamennyi hírlap külön kiadásokat adott.

A külföld részvéte.

Róma, szeptember 11.

A nyilvános épületeken gyászbölgő leng. A merénylő híre közrészvétet keltett. A gyilkos tettét mindenki a legélesebb szavakkal ítéli el.

Pelloux miniszterelnök és a külügyminiszterium igazgatói Müller osztrák-magyar követ tudomására hozták a gyász hírt és egyuttal az egész olasz kormány részvétét fejezték ki. Müller eleinte egészen meg volt rémulve és alig tudott magához térni a hír hallatára, azután halás köszönetét fejezte ki a részvét-nyilatkozatokért.

Róma, szeptember 11.

Pelloux tábornok miniszterelnök elrendelte, hogy Erzsébet császárné és királyné halála alkalmából egész a temetés utáni minden állami épületen feketefátyollal bevont nemzeti zászlók lengjenek. A királyi hajók is gyászbölgőket vontak fel.

Pelloux híre szerint így kiáltott fel, amikor a hírt meghallotta:

— Hát nem lynchelték meg a gazembert?

Es mikor azt mondták neki, hogy életben van a gyilkos, így szólt:

— Az ilyen kegyetlenséget még a statárium is csak lassan tudná megbüntetni.

Malvino épügy meg volt hatva a gyászirtól, mint Gollon és így szólt az anarchistákról:

— Szomorú sorsá van Italiának! Igaz, hogy ezek a vadállatok nem ismernek hazát, de azért mégis meg vagyunk velük vére háromszorosan, mert földieinknek vallják magukat.

Turin, szeptember 11.

Umberto király, amint Erzsébet királyné gyászos elhunytáról értesült, a legszívélyesebb alakban fejezte ki legbensőbb részvétét Ferencz József király iránt. A királyi ház hercegei gyászuk jeléül ma nem jelennek meg a lóversenyen.

Róma, szeptember 11.

A Vatikánból a következő hírek kerültek nyilvánosságra: Mikor a pápa a merényletet megtudta, térdre borult és sokáig imádkozott, azután sajátkezű részvétáviratot küldött a felségének, egyuttal megbízást adott Talliani bácsi nuncziusnak, hogy tudakolja meg, vajjon a király az egész valóságot tudja-e már.

Róma, szeptember 11.

A „Don Chisciotte” azt magyaráztatja, hogy a gonosztevő, aki egy beteg és szerencsétlen aszszonyt megölt, anarchista. Borzasztó valóság — uymond — hogy a szervezett társadalom ellent állása daczára fentarthatja magát és elterjedhet egy elv, amely gyilkolást hirdet. Az önmagáért való gyilkosság, a társadalmi egyenlőtlenség megszüntetésének örve alatt elkövetett gyilkosság előhírnöke annak az erkölcsi elfajulásnak, amelyre a vén Európa kárhozható van. Olaszország főbb városai-ból érkező táviratok szerint a tragikus eset híre mindenütt mély fájdalmat és undort keltett.

Páris, szeptember 11.

Delcassé külügyminiszter, aki a genfi merénylet hírére azonnal az osztrák-magyar nagykövetségre ment, megindult szavakban fejezte ki Dumba dr. ügyvivőnek a francia kormány legmélyebb részvétét. A nagykövetség-nél kitejt iven feliratkoztak: Hagron tábornok a köztársasági elnök képviselőjében, Brisson miniszterelnök, Tornielli gróf olasz nagykövet, a diplomáciai kar többi tagjai, a rendőrprefektus és az osztrák-magyar telep számos tagja.

London, szeptember 11.

A királyné meggyilkolásáról szóló hír az egész várost nagy izgatottsághan tartja. A gonosz tette valóságos borzalommal gondolnak és élénken fájlatják az esetet. Viktória királynő Balmoralban értesült a szörnyű hírről s a fájdalom teljesen elnyomta. A walesi herceg Corwehen tudta meg a hírt.

Athén, szeptember 11.

A merénylet híre Görögországban, ahol a királyné ő felségét többszöri látogatása révén általában szerették, leirhatatlan megdöbbenést és részvétet keltett. A lapok mély fájdalommal emlékeznek meg a fenkölt szellemű uralkodóné elhunytáról. Az „Asty” azt mondja, hogy Görögország ép úgy érzi ennek a tragikus esetnek fájdalmas és kétségbeejtő hatását, mint az elhunyt királyasszony tulajdon hazája, mert ő felsége görögországi utazásai alkalmával kegyes, jóindulatu modorával az egész görög nép rokonszenvét megszerezte. Az egész görög nép tiszteletteljes hódolattal járul az elé a trónus elé, amelyen egy fenkölt szellemű uralkodó ül, aki számára még ezt az óriási szerencsétlenséget is tartogatta a sora.

Athén, szeptember 11.

A kormány utasította Manosz bécsi görög ügyvivőt, hogy közölje legmélyebb részvétét a kormánnyal.

Belgrad, szeptember 11.

Erzsébet királyné gyászos halálhíret a bécsi szerb követség még az este megtáviratozta a szerb kormánynak.

Schiessl lovag osztrák-magyar követnél ma reggel megjelent Milán exkirály, szerb főhadparancsnok, a kormány és a külföldi diplomácia tagjai, akik személyesen fejezték ki részvétüket Erzsébet királyné elhunytá felett.

Sándor király Karlsbadból küldött Ferencz József királynak részvétáviratot. Erzsébet királyné temetésén a király személyesen fog részt venni.

New-York, szeptember 11.

Mac Kinley elnök Ferencz József ő felségének részvétáviratot küldött, amelyben azt mondja, hogy mély fájdalommal értesült a genfi rémes tettről és az Egyesült-Államok kormánynak és népének legmélyebb részvétét tolmácsolja.

Németország részvéte.

Berlin, szeptember 11.

A mai lapok a legmélyebb részvétellel szólnak a genfi rettenetes merényletről. Németország annál bensőbbben vesz részt Ausztria-Magyarország fájdalmában, mert Erzsébet császárné és királyné ő felsége német fejedelmi leány volt és az egész német nép a legbensőbb részvétellel fordul a súlyosan sujtott császár és király ő felsége felé.

A „Vossische Zeitung” ezt mondja:

Mint a mennydörgés bódító hangja vág bele ez a rémbír a vidám ünnepi zajba, amely ép az idén veszi Ferencz József ő felségét körül és imo most hirtelen elcsitul. Fájdalmas részvétellel fordul minden szív az uralkodó felé; a művelt világ minden népe osztozik Ausztria-Magyarország polgárainak irtózatában és gyászában. De senkiseim osztozik abban nagyobb beusóséggel, mint mi németek, akinek a bájos bajor hercegleány honfitársunk volt; mint mi, akik Ferencz József ő felségében végtelen jószívű, példaszzerűen kötelességtudó fejedelmet és császáruknak atyai barátját tiszteljük.

A „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” így ír:

A felháborodás kiáltása járja át az egész művelt világot. Auk a gyilkosra, aki még elég arczátlan, hogy alávaló és gyáva gaztettet az anarchizmus hazug nimbusával veszi körül. A lap utal a decemberre tervezett jubileumi ünnepekre, amelyeken a császárné és királyné ő felsége is részt vett volna. Amint most az egész emberiség meggörnyed a gyász alatt, amint Ausztria-Magyarország nepeit lesujtja a mély fájdalom, ép úgy ott áll Németország is Ferencz József ő felsége oldala mellett, hogy kifejezze legbensőbb együttérzését a kimondhatatlanul rettenetes veszteség alkalmából, amely őt sujtotta.

A „Nationalzeitung” azt mondja, hogy ez a büntett az esztelen és ördögi rombolási vágy gyümölcse, amely szakított minden emberi érzéssel és törekvéssel. A szövetséges német birodalom népe fájdalmas részvétellel egyesül a Ferencz József ő felsége jogara alatt élő népekkel, osztaokozván a sok megpróbáltatás sujtotta uralkodó mély fájdalmában.

A „Post” így ír:

Mélyen megindítva a sorsnak újabb rettenetes csapásától, amely oly hirtelen sujtott le az osztrák császári házra, a súlyos megpróbáltatás sujtotta uralkodóval és Ausztria-Magyarország népeivel együtt gyászol az egész német nép is, sőt együtt gyászol az egész művelt világ. Ez az ördöglattal határos büntett újabb bizonyossága annak, hogy az olaszok közt az anarchistáknak oly faja garázdálkodik, akiknek elve maga a rombolás és akik ezél és haszon nélkül vak dühvel dolgoznak ezen. Vajha sikerülne megfékezni az emberi nemnek ez astartait.

München, szeptember 11.

A legelső hírt a szörnyű tettről a Bellevue-hotelben lakó koburgi herceg kapta, aki a hírt közölte a bajor királyi udvarban lakó leányával, a román trónörökösével. A

trónörökösne gyászruhában azonnal Gizella hercegeasszonyhoz hajtatott, akit a starenergi tótól hívtak haza. Elképzelhető az a leverő hatás, melyet ez a hír a bajor fővárosban keltett, ahol királyné legszébb korát, gondatlan ifjuságát töltte. A királyné testvére, Károly Tivadar & Togern-tó mellett üdül és miadedig még nem érkezett meg.

A megrendült Svájc.

Genf, szeptember 11.

Tellben, a svájci szabadsághősben nem forrt Gessler iránt sem mélyebb utálat, mint amilyennel a svájci lapok a genfi gaztetről írnak. Ezér átkot szórnak az eszeveszett merénylőre, aki a svájci hegyek romantikáját beszenyezte véres kezével. A lapok minden sora csupa felháborodás és kétségbeesés.

A „Journal de Genève” írja: Népünk a legmélyebb felháborodással értesült a rettenetes hírről. A Beauvillage-fogadó előtt nagy sokaság tolong, mert senki sem akarja binni, hogy városunkban ily merénylet történt, még pedig egy olyan fejedelemasszony ellen, aki Svájcot mindig csak jóindulatának jeleivel halmozta el.

A „Berni Tagblatt”-ban ezt olvassuk: Egy idegen ember Svájc földjén halatlan büntettet követelt el; oly sötét tettet, amelyre svájci ember képtelen lett volna, olyan tettet, amely minden svájci embert a legmélyebb undorral fog eltölteni. Nagy a svájci népnek megdöbbenése és irtózata, hogy annak a galád szektának egy hive arra vtemedett, hogy vendégszerető földünket ilyen gaztettel mocskolta be.

A „Baseler Nachrichten” írja: Genfben iszonyú büntett történt, amely meggyalazza szabad országuink földjét, amelyet egész Svájc nagy szögyen és szerencsétlenségként érez és amelynek visszhangja bejárja az egész világot. Megrendülve és ettelve gyászszal, szívünk mélyéből fakadó iszonyattal állunk a holttest mellett és legigazabb fájdalomunk egyesült a derék osztrák nép fájdalmával. De végigzúg a felháborodás kiáltása is völgyeinkben; városainkban és falvainkban úgy fogják érezni ezt a galád büntetést, mintha önmagunk ellen követék volna el. Idegen, olasz ugyan, aki e gaztettet elkövette, de hatóságaink és népünk nagyon érzik felelősségük súlyát és azért földadatunk lesz, hogy igazságot szolgáltatassunk. Svájc eddig annak a hírnak örvendett, hogy idegen fejedelmek és államfők külön őrizet nélkül tartózkodnak nálunk. A mai nap új, fájdalmas tapasztalattal sujtott beunúnket. Nagyon gyöngé vigass nekünk, hogy egy idegen anarchista az, aki e büntetést elkövette.

Bern, szeptember 11.

A szövetségtanács tegnap este ülést tartott és megbizta Svájc bécsi követségét, hogy közölje ott a rettenetes esemény híret és tolmácsolja ő felsége előtt a legbensőbb fájdalmat és legigazabb részvétet, amely az egész svájci népet eltölti. A szövetségtanács utasította továbbá Európában és Amerikában levő összes követségeit, hogy tudassák az illető kormányokkal a gyászos eseményt. Sok üzlet és a színházak zárva vannak.

Genf, szeptember 11.

A kanton kormánya ma délelőtt ülést tartott és elhatározta, hogy kiáltványt bocsát ki, amelyben kifejezést ad azoknak az érzelmeknek, amelyek Genf lakosságát ebben a kínos helyzetben áthatják. Elhatározták továbbá, hogy a lakosság részvétét holnap délelőtt fél tizenkét órakor nagy tüntetés alakjában juttatják kifejezésre. A tüntetésben valamennyi hatóság részt vesz. Az egész lakosság a gyász jeléül a Beauvillage-fogadó elé vonul. A felvonulás tartama alatt meghuzzák a szökésegyház „Flemente” nevű nagyharangját, amely a nemzet minden öröm, vagy gyászünnepe meg szokott szólalni.

Bern, szeptember 11.

A szövetségtanács tegnap este a következő táviratot intézte Ferencz József ő felségéhez:

A svájci szövetségtanács bátorodik felséged előtt legmélyebb fájdalmát és leg-

mélyebb felháborodását kifejezésre juttatni a rettenetes merénylet alkalmából, amelynek ő felsége Erzsébet császárné áldozatul esett, s fájdalma és felháborodása annál nagyobb, mert ez istentelen tett Svájc földjén történt, ahol a megboldogult már gyakrabban keresett enyhülést testi fájdalmára és ez alkalommal is remélhette azt. A svájci szövetség tanács siet felségedet a maga és az egész svájci nép nevében legmelegebb részvételről biztosítani ama pótolhatatlan veszteség alkalmából, amely felségedet, a császári házat és Ausztria-Magyarország népeit a felséges asszony elhunytával érte.

Genf, szeptember 11.

A genfi kantoni kormány a következő kiáltványt bocsátotta ki:

Az a megvetéreméltó bűntett, amely az osztrák császárné ő felsége életét kioltotta, Genf lakosságában mely fájdalmat és megdöbbenést keltett. A csapás alkalmából, amely a szomszédos és velünk baráti viszonyban levő ország uralkodóját érte, az államtanács abban a meggyőződésben, hogy a közérzést híven kifejezésre juttatja, — azt a kérelmet intézi mindenkihez, hogy a császári család és az osztrák és magyar nép iránt érzett tiszteletteljes rokonszenvek kifejezésére gyűljenek össze. Fölkér mindenkit, hogy holnap, hétfőn, délelőtt fél tizenkét órakor a Place des Alpes-on összegyűljenek, hogy a hatóságokkal együttesen a Beaurivage-fogadó elé vonuljanak, ahol Ausztria-Magyarország kormányának hivatalos képviselője van. Ez a megnyilatkozás annál nagyobb szerű lesz, ha valamennyi üzlet és hivatal zárva marad.

Orosz részvét.

Pétervár, szeptember 11.

A „Novosztij” írja: Egy olasz anarchista olyan gonosztettet követett el, amely otromba kegyetlenségénél és czéltalanságánál fogva egyenesen érthetetlen. Az utolsó öt esztendő alatt immár másodízben rendíti meg az olasz anarchizmus a világot olyan gaztettel, amely a teljes elállatiasodás gyümölcse. Még ma is kideríthetetlen, hogy miért gyilkolta meg annak idején az az eszelős gazficzkó Carnot-t, a francia köztársaság legrokonszenvesebb, legszabadelműbb elnökét. És most megáll az esze az embernek az ijedségtől, látva rettenő meggyilkolását annak a fejedelmi asszonynak, aki teljesen távol állott a politikától, annak a azvédő anyának, aki a svájci élet csöndjében keresett enyhülést. Önkéntelenül rátér a gondolat azokra az izolált kísérletekre, amelyek arra irányulnak, hogy fölvegyék a harcot azzal az eszelős szektával, amely, szegyenére az emberiségnek, menedéket talál a kultúra és civilizáció központjában, ahelyett, hogy a bolondok házába vagy egy lakatlan szigetre száműznék. Az a harag, amely minden ilyen gaztettnél minden szívet eltölt, önkéntelenül is átszáll arra a végzetes fegyveres hékére, amely kizárja a lehetőségét minden pozitív megegyezésnek a hatalmak között és minden közös intézkedésnek nemcsak a nemzetközi politika kérdéseiben, hanem a népek belső megnyugtatójának ügyeiben és az államkormányzat nagy elveinek megvédésében is. Az anarchista gonosztévő keze egyaránt sújtja a hatalmas uralkodót, a köztársaság fejtét és azt az asszonyt, akinek fejedelmi méltósága csupán a néphez való szeretetben és a határtalan jótékonyág tetteiben nyilvánított meg. Az anarchizmus kétségkívül koncentrálja az egyes osztályok és egész nemzetiségek kölcsönös ellenségeskedésének minden elemét. Ez az ellenségeskedés viszont korunk feszült nemzetközi viszonyainak az eredménye, amely viszonyok aláássák az államok jólétét és elősegítik a proletariátus fejlődését s az emberi élet becsernek aláállítását. Ki tudja, hátha annak a kérdésnek, hogy miképpen volna kivándó a harc az anarchizmussal, a felvétele a békeértekezlet programjába, jobban elősegíti minden egyébénél a nagy problema kielégítő megoldását.

A „St. Petersburger Zeitung” gyászkeretes cikket közöl, amelyben azt mondja: Késő éjjeli órában kapjuk Erzsébet császárné és királyné meg-

gyilkolásának mélyen megrendítő és mélyen felháborító hírárt. Egy olasz anarchista volt az, aki a szabad Svájcban, ahol — sajnos — az emberiség leggonoszabb ellenségei is szabadon érezhetik magukat, nyílt utcza során emelte a törforgatásban jártas, átkozott kezét a felséges asszonyra és szíve táján találta őt. Sok keserű és rettenetes dolgot megértünk már, de ilyen pokoli gazságu, ilyen rettenő esztelenségű cselekedetet még soha. Nincs rendes érzésű és gondolkozású ember, aki meg tudná érteni, hogy mit akart az a szörnyeteg ezzel a rémtettel. A császárné nem vett részt a kormányügyekben; évek hosszú sora óta megszokta, hogy mint ártatlan fejedelemasszony, igényt nem támasztva azokra az előjogokra, amelyeket állása biztosított neki, védtelenül és bizalomteljesen vegyüljön a közönséges balandók közé, akik legfőljebb indiszkrét kíváncsiságukkal voltak terhére, de sohasem keltettek benne félelmet vagy bizalmatlanságot. Ép olyan könnyű volt, mint aminő elvetemedett volt még az állami és társadalmi rend ellenségeinek legdeprávaltabb szempontjából is, ennek a fájdalomtól mélyen sújtott asszonynak a gyilkos tört a keblébe döfni. Vagy talán szíven akarta találni azzal a döfőssel a gyilkos azt a sok millió alattvalót is, akik az elhunytban országuk jószágos anyját tisztelték? Talán meg akarta mutatni az állami és a társadalmi rend minden barátjának, hogy még mindig van egy banda, amely gyűlölettel eltelve minden emberi és isteni iránt, e buta gyűlölet lángjától emésztve és teljesen megtagadva az emberi ésszt, olyan állapotba sodorja az embert, hogy rosszabbá válik a mérgekgigvónál és a legdühöngőbb vadállatnál? A kígyó akkor mar, ha veszélyben érzi magát, az oroszlan és a tigris csak éhségét akarja csillapítani, midőn szétmarczangolja ellenfelét. Mit akart az az olasz anarchista, midőn gyilkos fegyverét a sankit sem bántó, 61 esztendő uralkodóné ellen emelte? Nem találunk szót, amely kifejezhetné utálatunkat ez undok gaztett hallatára, amely meggyalázza az emberiséget és vérrel mocskolja be a bucsuzó századot.

De nincs kellő szavunk annak a mélységes részvétnek kifejezésére, amely eltölt bennünket az őz uralkodó iránt, aki kilenc év óta gyászolja egyetlen fiát és most, jubileumának esztendejében, felséges nejét ilyen irtózatossal látja kimulni. Európa minden uralkodóházát borzalom fogja ma eltölteni, amely átszáll a népekre is. Adja Isten, hogy az általános fájdalom és általános felháborodás arra vezessen, hogy meginduljon a megsemmisítő harc az ellen a szövetség ellen, amelylyel kibékülés nem képzelhető, mert eltöpte immár mindazt a köteléket, amely az embert a emberhez fűzi.

A „Novoje Vremja” így ír: A világot egy újabb örült és gyalázatos tett rendítette meg, amelyet egy szörnyesültötje követett el annak a társadalomnak, amelyet az anarchisták alkotnak. Erzsébet császárnét egy olasz anarchista leszurta. Hasztalan keresi az ember e gaztett magyarázatát, csak borzalmat kelt az, mert véres esztelensége annyira iszonyatos, hogy nincs szó elítélésére. Európa minden uralkodóházának, minden ország kormányainak és az egész művelt világnak mélyen érzett részvéte csak kevéssé fogja enyhíteni a tiszteletreméltó Ferencz József császár bánatát, akit ez a súlyos veszteség éppen jubileumának esztendejében ért.

Erzsébet királynéről.

(A királyné kuktazkodik.)

Egy napon magányosan sétálgatott a királyné a Bécs körül levő erdősegekben s mikor elfáradt, betért egy parasztházba megpihenni. A házban csak egy öreg asszony maga volt otthon, aki a tűzhelyen egy fazékban valami tésztát kevergetett. A királyné, aki nem mondta meg, hogy kicsoda, engedelmet kért, hogy leülhessen, aztán beszélgetésbe elegyedett az öreg asszonnyal. Az öreg nagy bőbeszédűséggel felelt a királyné kérdéseire, és néhány perc alatt egész élettörténetét elmondta. Beszélgetés közben persze folyton keverte a tésztát, a fazék azonban egyre rakoncátlanokodott és ide-

oda mozgott. Az asszony végre elveszítette a türelmét:

— Na, mondta kissé ingerülten, így nem lesz ebből a vaczából semmi. Nézze csak, kedves asszonykám, magának most ugy sincsen semmi dolga, ugyan jöjjön ide és tartsa a fazekat, akkor majd csak boldogulok vele valahogy.

A királyné mosolyogva ment oda a tűzhelyhez és addig tartotta a fazekat, míg a tészta eléggé meg volt keverve. Akkor megkóstolta és bucsut vett az öreg asszonytól.

Hazajön délben a paraszt és majd kővé meredt, mikor a kis ablakon egy vadonatúj tizeszt látott meg.

— Hallod-e, anyjukom, mondta, hogyan jött ez ide?

Az asszony halálsápadtan, dadogva mondta el, hogy vendége volt délelőtt és elmondta, hogy milyen külsejű volt a vendég. A paraszt mindjárt tudta, hogy ki lehetett a vendég és csak nagynehezen tudta feleségét megnyugtatni. A tizesbankót eltették örök emlékül.

(Kár, hogy nem tud magyarul!)

Mikor ő felsége Gasteinban volt, minden hajnalban fölment a közeli Pyrker-magaslatra, amelyet Pyrker egri érsekről neveztek el. Egyszer, még jókor reggel, ahogy lejött a hegyről, szembe jött vele jóformán már a hegy lábánál egy öreg ur. Megszólítja a királynét:

— Bocsánat, kisasszony, látom, hogy a Pyrker-magaslatról jön, nem lenne szíves megmondani, hogy messze van-e még a csucs, és fölérhet oda egy hetvenesztendő ember?

— Hát bizony meglehetősen messze van még, felelt a királyné mosolyogva, hanem azért egy óra alatt egy hetvenesztendő is följuthat. Nem ismeri ön ezt a vidéket?

— Épenséggel nem. Nagyon messziről való vagyok.

— Honnét való?

— Nagyszebenből.

— Ah! szolt a királyné örömmel és magyarul folytatta:

— Nagyszebenből? Ön tehát magyar?

Azután jódarabig beszélt meg ő felsége magyarul, a mokány szász azonban egy betűt sem értett belőle s végre is nagy desperációval be kellett vallania, hogy nem tud magyarul.

— Kár! mondta a királyné és könnyed fejbőlintással elhagyván az öreg szászt, lassu lépésekkel folytatta utját lefelé. Alulról akkor nagy társaság tartott a hegyre vidám kacagással. Az öreg ur visszafordult és látta, hogy a társaság, mikor ő „kisasszonyát” meglátta, egyszerre elcsöndesült és mély hajlongással üdvözölte. Rosszat sejtve, megvárta, míg elérte a társaság és megkérdezte, hogy ismerik-e azt a kisasszonyt?

— Hiszen az a császárné! felelték nagyot kacagva!

Az öreg ur rémülten állott egy perczig, aztán mikor összeszedte magát, bosszusan szólott:

— Egyszer életemben beszélhettem volna a császárnéval és akkor sem sikerült, mert nem akart velem németül beszélni. Most bánom csak, hogy nem tudok magyarul!

(Maga csak tréfál, jó asszonyom!)

Kedves kis történetnek volt hőse a királyné, mikor Amsterdamban, rendes szokásához híven, egyedül járt a boltokba bevásárolni, persze inkognitóban. Egyizben betért egy öreg játék-kereskedőhöz is és összevásárolt mindenfélét. Mikor már elkészült a bevásárlással, nevetve mondta az öregnek:

— Azt hiszem, nagy örömet szerzek ezekkel kis unokámnak.

A boltos nem akarta elhinni, hogy ő felsége nagyanya és meg is jegyezte:

— Maga csak tréfál, jó asszonyom, nincsenek még magának unokái.

A királyné jóízűt nevetett erre a megjegyzésre.

— Komolyan mondom, hogy már négyszeres nagymama vagyok s hogy ezt beh bizonyítom, nem-

sokára megint eljövök és másik három unokámnak is vásárolok ajándékokat. Azokat majd egyenesen a lányom, Gizella hercegnő címére Münchenbe küldetem.

Az öreg boltos persze nagy zavarban volt.

— Bocssássa meg fölséged, hogy olyan tapintatlan voltam.

A királyné jóságosan nevetett:

— Nem volt tapintatlan, sőt igen tapintatos. Isten áldja meg.

Nevetve hagyta ott az öreg boltost, aki egészen megnyugodott, hogy ő felsége nem haragudott meg.

(Balassa tanár halála.)

Valahányszor meghalt az udvari személyzetnek egy tagja vagy olyan személyiség, aki ő felségénél valami szolgálatot teljesített, a királyné mindannyiszor együttérezett a lesújtott családdal és hosszabb időre megszorodott finom érzésű nemes szíve. 1868-ban decemberben meghalt Balassa orvosprofesszor, akinek orvosi tanácsait ő felsége igen nagyra becsülte. Mikor a királytól meghallotta kedves orvosa halálhírét, mélyen megrendült és rögtön elküldte Nopcsa báró főudvarmestert a gyászoló családhoz, hogy tolmácsolja őszinte és nagy részvétét. Egyszersmind megüzente az özvegynek, hogy: „ha már elég erős lesz ahhoz, hogy leküzdje fájdalmát és azokra is gondoljon, akik együtt gyászolnak vele, akkor ne sajnálja a fáradságot és menjen fel a budai várba, hogy személyesen is elmondhassa, mennyire osztózik özvegyi fájdalmában.”

Balassa halála olyannyira elszomorította a királynét, hogy néhány napig meg sem jelent az udvari asztalnál.

(Az életmentő.)

Szép példáját adta a királyné lélekjelenetének, mikor 1882-ben Magyarod környékén vadászott. Ő felsége kisebb kirándulást tett kocsin. Kíséretében két udvarhölgy volt. Mikor a magyaródi országúton döcögött a kocsi, a királyné észrevette hogy a Rákospataknak egy mély álamosása felé egy öregasszony botorkál. Az öreg olyan közel volt már a veszedelemhez, hogy néhány másodperc alatt menthetetlenül elpusztul, ha a királyné le nem ugrik kocsijáról és oda nem megy hozzá. Ő felsége megragadta az öreg asszony karját és visszahuzta, mikor épen csak egy lépésre volt a sirtól. Az öreg vak volt s valahogyan elbagyta a vezetője. A királyné vagy husz perczig beszélgetett vele, míg elő nem került kísérete, egy kis fia. Ő felsége keményen megdorgálta a hanyag gyereket s az öreg asszonyt gazdagon megajándékozta. A vadásztársaság hiába kérdezte, hol maradt olyan sokáig, a királyné egy szót sem mondott az egész jelenetről...

(A királyné verse.)

Erzsébet királyasszony szerette a kölöket s olykor maga is megpróbálkozott a versírással. De csak egyetlen verse jutott nyilvánosságra, amikor Ischl mellett egy Maria-képre írt néhány sort. Ezt a verset most is sokan olvassák ott és nem is sejtik, hogy Erzsébet királyasszony írta. A kis verseske így hangzik:

Oh Mária, fohászodunk,
Tekints alá a völgybe
S a kis lakot Miasszonyunk
Védő karoddal főd be.
Ha száz vihar ront, száz halál
E kised házikóra,
Amig te véded, bizton áll,
A te kegyelmed óvja.

Egy meghiusult merénylet.

A nyolczvanas évek elején Triesztben kiállítás volt. A kiállítás megnyitására az ünnepi körmenetbe egy olasz irredentista bombát dobott, mely több embert megsebesített.

Két héttel későbbre várták Triesztbe a királyi párt és a trónörökös. A király, tekintve a bombamerényletet, melynek tettesei még nem kerültek kézre, arra kérte a királynét, hogy ne menjen velük.

— Ha merénylettől tartanak, akkor kell csak igazán veletek lennem, akkor van igazán az oldalatok mellett a helyem.

Igy szolt Erzsébet királyné és nem engedte magát lebeszélteni arról, hogy fiát és férjét elkísérje. Velük ment Triesztbe, hol akkor már elfogtak volt egy Oberdank nevű anarchistát, ki bevallotta, hogy Bedue nevű barátjával együtt merényletet terveztek a királyi pár ellen. Mindkét anarchistát felakasztották.

A görög nyelvemléter emlékeiből.

Christomanos dr., a királyné görög tanítója egy bécsi lap tudósítójának a következőket mondotta:

A királyné tudta, hogy a halál leselkedik rá s egyszer így szolt Christomanoshoz:

— Ha elmúlik az életkedv, akkor már beáll az életentuli állapot.

Más alkalommal, mikor yachtja az algiri partok mentén bolyongott, heves vihar állott be. Ekkor így szolt hozzá:

— El van ön is készülve a halálra? Őn azt hiszi, hogy a halálra elkészülve lenni nem hősies elszántság? Hogy mikor halok meg, az mellékes. Minden ember életében van egy pillanat, amikor belsőleg meghal; ennek az időnek szükségképen nem is kell összesnie a valóságos halállal. De az egész procedúra minden mellékkörülményével oly kellemetlen. Látni, miként perdül le minden, mint egy elromlott óramű, érdekes, de unalmas. Én a halált minden perczen várom. Őnek, aki filozofus, szintén így kellene gondolkoznia. És ha úgy gondolkozott volna, egykor elmondhatnák ön-ről, hogy a királynéval együtt halt meg. Őnt a herosok közé soroznák!

Mindennek daczára, mondja Christomanos, ez időtől kezdve vigyázott reám a királyné. Madeira-szigetén egyszer az oceán partján egy meredek sziklán meglátott, hangosan kiáltotta felém: semmi szükség poétikus halálnemet keresni, elég, ha az ember belsőleg szépen hal meg.

Miután ilyen módon kibékült a halállal, egyszerűen, csönben, meglepődötten élt, mintha csak kötelességet teljesített volna.

A királynének legelőször 1890-ben mutattak be a laini kastélyban. A kertben kellett reá várom. A királynét addig sohasem láttam és nagy izgalom fogott el. Ugy éreztem magam, mintha elérkeztem volna életem legfontosabb pillanatához. Anélkül, hogy lépteit hallottam volna, hirtelen előttem állt egy nyulánk, gyászbaöltözött nődak. Fehér napernyő és fekete legyező volt kezében. Mosolyogva lépett hozzám s ebben a pillanatban nemcsak azt éreztem, hogy a királyné az, ki előttem áll, hanem éreztem, hogy szemben állok az emberiség egyik legideálisabb megjelenésével. Néhány szót fogtam dadogtam a megiszteltetésről, a szerencséről. Elfogultságomból kiségitett, mert mosolyogva intézett hozzám néhány biztató, bátorító szót.

Abban a szerencsében részesültem, hogy három év alatt három ízben időzhettem a királyné oldalán. Az ő szemeivel láttam meg az élet rejtett szépségeit, ő mutatta meg nekem azokat a titkokat, melyeket a hegyek és vizek rejtnek magukban. Feltárta lelke előtt az oceán végtelenséget, az ő lelke szötte álmaimba a kék eget. Neki köszönhetem, hogy költő vagyok és amit írtam, az mind neki szolt. Ami ő volt nekem, azt egy élet áran megszerezni boldogság.

Alattvalói nem is ismerhették. A ki oly nagy, mint amilyen ő volt, annak egy trón kicsiny. Mint alattvalóinak anyja, soha sem szünt meg gyermekeire gondolni. Nem volt gyengédebb, játékosabb kéz az övének. De kivonta magát a külsőségek hatása alól. Neki a trón csak vakító kölsőség volt, ettől akart mindig távol maradni. A hécsiek, kik régtől fogva hozzá vannak szokva a díszhez, a pompához, mindezt nem tudták felfogni. Ő a kedély és nem a diadém, királynéja volt. A tündérek országában élt ő, nem pedig, mint mi emberek, városokban. Ezért kívánczított ő mindig kifelé, a nyílt tengerre s azontul a mezőkre, hegyekre, amelyek neki csak lépcsőül szolgáltak ahhoz a magassághoz, amelyen csak ő járhatott. Itt az ő lény egészen megváltozott. Hogy megifjodott, mikor egy hegy tetején állt, a nyulánk fe-

lete alak, mint egy cziprusfa az emberiség temetőjéből, körülövezve az örök élet aranyos napsugáritól, mint sugárzott szemeiből a lélek halhatatlansága, azokból a szemekből, melyek lenn a siralomvölgyben, ahol emberek laknak, annyi könyvet ontottak.

Ahol csak megfordult, mindenütt lelkesedést keltett. A korfui parasztek porba hulltak előtte az uton. A parasztasszonyok pedig utána kiálták: magasztos királyné, Isten áldja meg lépteidet! miközben mindnyája keresztet vetett. A falu gyermekei az olajfák közé huzódva már messziről lesték a felséges asszony jöttét és versenyt futottak, hogy ki nyújtson eleje virágzó narancs- és olajágat hamarább.

Rajongott a szépért, melynek valóságos megtestesülése ő maga volt. Madeirában egy agg egyszer kaméliacsokrot nyújtott át neki, amelyért több ezüstpénzzel jutalmazta. Amikor tovább haladtunk, egy üde szép fiatal leány állt a királyné elé és szintén kaméliacsokorral kedveskedett neki. A leány aranyat kapott jutalmul. Arra a kérdésre, hogy miért adott a szegény aggnak keveset és a fiatal leánynak többet, így felelt: mert szép volt! Mindannyian tudjuk, mennyire lelkesedett a zenéért és költészetért. Wagner Richárdnak mentő anygala volt egyszer, amikor nagy összeg pénzzel sietett támogatására. Heinének Korfu szigetén szobrot emelt.

POLITIKAI HIREK.

A kiegyezési javaslatok. A nemzeti gyász első napjaiban nem igen maradt fölös érdeklődés a kiegyezés sorsa iránt. Csak a „Politikai Értesítő”-nek van az ellenzék számdékairól, vagy inkább a várható fordulatról mondani valója. Ma este a következő tudósítást adja: Budapesti politikai körökben erősen meg vannak győződve, hogy a váratlanul bekövetkezett katasztrófa a Reichsrath parlamenti pártjaira is oly hatást fog gyakorolni, hogy komolyan remélhető a kiegyezési kérdések békés elintézése. Ebben az esetben a magyar közjogi ellenzék sem fog zavart csinálni, megmaradván a parlamenti ellenzék normális harczmodorának keretei közt. Ily körülmények között nagyon valószínű, hogy a kiegyezési javaslatok gyors elintézésével fogják a parlamentek a felséget nagy bánatában némileg megvigasztalni.

TÁVIRATOK.

A Dreyfus-ügy.

Páris, szeptember 11. A „Havas-ügynökség” közli a következőket:

Zürinden hadügyminiszter a Dreyfus-ügy iratait okadatolt jelentés kapcsán áttette Sarrien igazságügyminiszterhez. Holnap minisztertanács lesz, amely véglegesen dönt a revízió ügyében.

Páris, szeptember 11. A „Figaro” és a „Matin” azt jelentik, hogy Zürinden hadügyminiszter ellenzi a Dreyfus-pör újrafelvételét és ha minisztertársai nem értenek vele egyet, beadja lemondását. A „Matin” hozzáteszi, hogy ez esetben Brisson venné át a hadügyi tárczát és mint hadügyminiszter elvállalná a felelősséget a revízióért.

Páris, szeptember 11. Sarrien igazságügyi miniszter a múlt éjjel kezdte meg a Dreyfus-ügyre vonatkozó iratok tanulmányozását és ma egész nap folytatja azok átvizsgálását.

Páris, szeptember 11. Mint a „Soir” jelenti, Zürinden hadügyi miniszter lemondása esetén Lockroy tengerészminiszter vizualép.

Háboru után.

Madrid, szeptember 11. A képviselőház mai ülésén Canalejas fentartotta a hadügyi és a tengerészeti miniszter ellen emelt vádjait. Csodálkozik azon, hogy az amerikaiak Santiago de Cubánál olyan csekély veszteséget szenvedtek. — Correa hadügyminiszter válaszában felszólította Canalejast, adjon ellene bizalmatlansági szavazatot, mert úgy is meg akar válni tövises hivatalától. Ő minden lehetőséget elkövetett a védelem szervezésére. Santiago de Cuba kapitulációja tisztességes volt. — A tengerészeti miniszter utal arra, hogy ő az nap lépett hivatalába, midőn Cervera Santijago de Cubában hajóhadával horgonyt vetett. Őt tehát semmiképen sem terhelheti felelősség.

Madrid, szeptember 11. A republikánusok, karlisták és konzervatív disszidensek együttes kiáltványt bocsátottak ki, amelyben igen hevesen tiltakoznak az ellen, hogy a béke-jegyzőkönyvet zárt ülésen tárgyalják.

Madrid, szeptember 11. A szenátus ülésén a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a béke-jegyzőkönyvet nem tárgyalhatják nyilvános ülésen. Erre a tárgyalást zárt ülésen folytatták. Végül a szenátus a béke-jegyzőkönyvet nyilvános ülésben felállással elfogadta.

A forrongó Kréta.

Páris, szeptember 11. A Havas-ügynökség jelenté atheni jelentése szerint Miklós csár kilencz-ezer rubelt küldött a krétaiknak. Kánehől érkezett jelentés szerint ma este letelik az utolsó határidő, amelyet a tengernagyok a muzálmának lefegyverzésére és a kandiái török csapatok eltávolítására tűztek. Este tíz órakor két angol páncélos hajó érkezett Kandiába ötszáz katonával. Az angol tengernagy már tegnap este érkezett oda. A nemzetközi csapatok még nem érkeztek a városba. Az egész keresztény lakosság elutazott.

HIREK.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— Horvát Boldizsár állapota. Horvát Boldizsár betegségében, mint örömmel értesülünk, tartós javulás állott be. Az öreg ur nyugodtan, jó álomban töltötte a mai éjszakát és jó étvágyal reggelizett.

— Imeretynski herceg balesete. Mint Varsóból írják, a határon tartott orosz hadgyakorlatok tegnap véget értek. Imeretynski herceg kormányzó, aki a hadgyakorlatokban szintén részt vett, Kielcebe utaztában csaknem vasúti szerencsétlenség áldozata lett. A vonat ugyanis, amelyen utazott, összeütközött egy másik vonattal, de a mozdonyvezető lélekjelenléte szerencsére elejét vette a nagyobb katasztrófának és csak a mozdony zúzódott össze. A herceg szerencsés megmenekülése öröme Kielce városát kivilágították.

— Vác város a huszárjaiért. A katonaság és a polgárság közt volt és sokat emlegetett jó viszonynak legutóbb Vác város adta szép példáját. Vácson — írja tudósítónk — évről-évre drágábbak lesznek a lakások. Építésznek folyton, a lakás mégis kevés, mert Budapestről százával jönnek a családok Vácra lakni, akik a fővárosi lakberek után a váci lakbérárakat még csekélynek tartják. A lakás árak emelkedését főleg az állami tisztviselők és a váci hatodik számú honvédszázad tisztjei érzik meg, ezért a tisztikar folyamodott is Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszterhez, hogy a lakbérüket emelje fel. A honvédelmi miniszternek történetesen most nem volt pénze huszárjai számára és ezért elutasította kérelmüket. Erre maguk a váciak léptek közbe a miniszternél. Különösen kérték meg a honvédelmi minisztert, hogy a váci honvédszázadoknak száz százalékkal emelje a lakbérét, amelyből ötven százalékot készpénzrel visszatérít a város saját pénztárából. A miniszter kapva kapott a ritka alkalmon és rögtön meg is javította a honvéd-huszártisztek lakbérét, Vác város pedig újabb évi 12—15 ezer forint terhet vállalt magára. Most azonban kiderült, hogy a város, amelynek ugyancsak fölös jövedelme nincs,

nem bírja el ezt az új kiadást. Folyamodott hát Pestmegyéhez, hogy a 12—15 ezer forintot fizesse a megye a miniszternek. Pestmegye közigazgatási bizottsága, úgy látszik, szintén szereti a váci huszárokat, mert előadójának javaslatának ellenére elhatározta, hogy Vác város vállairól leveszi a terhet s ezáltal ő fogja fizetni a váci honvédszázad lakbérét.

— Halott a bozótban. A rendőrök ma délben a Hungária-ut mellett levő bozótban halottat találtak. Negyven, negyvenöt éves embernek látszott, jobb halántékán mély seb tátongott s mellette forgópisztoly hevert. A zsebében talált iratok szerint Blau Armin ügynök lehet. Úgy látszik, maga oltotta ki az életét. A halottat a boncoló intézetbe vitték.

— A mária-remetel új templom. Mária-Remetén egy régi, rozszant templomhoz évente ezrenként zarándokoltak ki a fővárosiak bucsujárásra. A főoltárképet egy fa háttérben elhelyezett Szűz Mária-kép képezte, amelyről azt állítja a kegyeletes hagyomány, hogy azt nemcsak így találták meg, de egykor csodákat is tett. Az elhagyott templomot rég megviselte az idő és úgy áll most ott a dombtetőn, mint egy régi időnek szomorú és leroszadni készülő emléke. A hivatalos vizsgálat szerint már életveszélyes is jár a benne való tartózkodás. Ezt a templomot nemsokára ujjal cserélik fel. Holnapután délelőtt ugyanis bucsumenetek keresik majd fel Mária-Remetét és ekkor elhelyezik ott több főpap és püspök jelenlétében az újonnan építendő templom alapkövét. Az ünnepi beszédet ekkor Wolafka Nándor dr. címzetes püspök, debreczeni kispőp fogja mondani. Mária-Remete, a székesfehérvári egyházmegye kebelébe tartozván, azért az ünnepségre Steiner Fülöp dr. is elküldi káptalanja egyik kanonokját, hogy az ott a diócesist a központból is képviselje.

— Gyilkosság a nemzetiségért. Mészáros Lajos és Klokics Antal együtt halászgattak már hosszabb ideig Martincze horvátországi község határában és békességben megvoltak egymás mellett, mindaddig, amíg Klokics Mészárosnak magyar voltát nem vetette a szemére, s nem szidalmazta érte. Mészáros ugyanis, mint a neve is elárulja. Magyarországból került át Martinczébe. Az ellenzéki horvát újságok által felhecczelt Klokics nem a legdiszesebb kifejezéseket használta a magyarokkal szemben, amiből azután elkeseredett czivódás keletkezett. Klokicsot a dübe annyira vitte, hogy kését Mészáros hátgerinczébe döfte. A megsebesített ember alig néhány perc multával meghalt. Klokics megszökött és a közeli erdőben bujdosott, de a csendőrség megtalálta és a törvényszékhez bekísérte.

— Utczai harcz. Kubacsek Manó és Jakabovics Mátvás gyári munkások tegnap éjjel a külső-váci-uton borközi állapotban összekölnöztek Miskovics István asztalossal és néhány társával. Miskovics István véresre verve maradt a csata-téren. Kubacsekot és Jakabovicsot letartóztatták, Miskovicsot pedig a kórházba vitték, ahol még most is félholtan fekszik.

— Kivágta magát. A Lipótvárosnak ismét akadt témája, amely fölött néhány napig kacaghat. Ezuttal nem holmi pikáns szerelmi históriáról van szó, hanem csak egy ismert fővárosi czég utazójának leleményességéről, melylyel kivágta magát a hinárból, amelybe erős kártyaszennvedélye juttatta. Az utazó, L. K., ugyanis főnökénél ugynevezett bizalmi állást töltött be, amennyiben fel volt hatalmazva, hogy a vidéken utaztában pénzeket is beszédhessen. Ehhez az álláshoz ama híre alapján jutott, hogy megyeti a lóversenyeket, kártyát pedig sohase vesz kezébe. Legalább meg tudta őrizni ennek a látszatát. Valójában pedig L. K. ur nagyon is szerette forgatni a harminczkétfelű bibliát és különösen az alsós-kalabriásznak hódolt kiváló előszeretettel. Így aztán, ha másképp nem juthatott feltűnés nélkül a kívánt élvezethez, hát a vasuton utazás közben szólította fel kollégáit néhány játszámra, tudván, hogy ilyenkor főnöke meg nem lepheti.

Legutóbb is egy nagyobb alföldi városból jött, ahol jelentékenyebb összeget vett föl főnöke részére. A vonaton három ismerősével találkozott.

Természetes, hogy a párti csakhamar megalakult és alig indult el a vonat, már el is hangzott az első rekontra. A kis társaság annyira belemelegetett a játékba, hogy észre sem vették, hogy a vonat már Püspök-Ladányba ért. Itt egy idősebb ur szállott föl a vonatra és egyenlőre a kis társaság kupéjába nyitott.

L. K. rómúlten ismeri föl benne rettegett főnökét. A kártyát s az előtte heverő pénzt már el nem dughatta, de meg sajnálta volna is abbahagyni a játékot épen most, mikor olyan jó szerencsével játszik és mikor épen kvart-béla-kasszát készült bementani. Másrészt azonban tudta, hogy a dolog esetleg állásába kerülhet. Mindezt egy pillanat alatt átgondolta és ekkor merész gondolata támadt. Egy jelentőségteljes pillantást váltott kollégáival, s aztán, mintha főnökét észre sem vette volna, nyugodtan, szilárd hangon bementja a kvart-béla-kasszát.

A főnök ur meglepetten ismeri föl a kártyázók között utazóját, de szinte nem akar hinni a szemének. Egy darabig nézi és aztán, mikor meggyőződött, hogy csakugyan ő az, a vállára üt és gunyos, de azért szigorú hangon megszólítja:

— No lám, kedves L. ur! Mitt csinál ön itt?

L. merően ránéz, egy pillanatra mintha gondolkodna, aztán kihívóan szól:

— Bocsánat, kihez van szerencsém?

— Kihez van szerencséje? No, ez jó! Mintha nem tudná, hogy én vagyok M., az ön főnöke.

L. indignálódva szól:

— Tévedni méltóztatik. Nekem nincs főnököm. Én Kovács Miklós k... i körorvos vagyok. Kérem, ne tessék zavarni a játékot.

M. ur hitetlenül bámul az utazóra, de aztán meghökken, hogy hátha csakugyan tévedett.

— Ezer bocsánat, — így szól végre — csakugyan tévedtem. Utazómmal, L.-el tévesztettem össze, de most jut eszembe, hogy annak most valahol Nagyváradon kell lennie. No de illyet! Sohase láttam ilyen frappáns hasonlatosságot...

Mikor aztán L. a fővárosba érkezvén, főnökénél jelentkezett (persze volt esze, hogy egy nappal később, mint eredetileg tervezte), ez mosolyogva beszélt neki:

— Hallja csak, L. ur, milyen furcsa kalandom akadt Püspök-Ladányból jövet. A vonaton egy urral találkoztam, aki annyira hasonlított önhöz, hogy összetévesztettem önnel és meg is szólítottam.

— Nem Kovács Miklós k... i körorvos volt.

— De igen.

— Mindjárt gondoltam, — mondja L. komoly arccal; — ez az ember már sok kellemetlenséget okozott nekem hozzám való impertinens hasonlatosságával.

— Öngyilkos borkereskedő. Szerbiának egyik legnagyobb borkereskedője, Velitzky Péter, akinek neve a magyarországi borkereskedőkre is nagyon ismeretes, a szerb vasuti vonalon Kusádánál két vasuti kocsi közé vetette magát, midőn Nis felé utazott. A kereskedőt a vonat kerékei felismerhetlenné zúzták össze.

Napirend.

Naptár: Hétfő, szeptember 12. Római katolikus: Guido hv. — Protestáns: Guido. — Görög-ország: (augusztus 31.) B. A. övlet — Zsidó: Elul 26. — Nap két 5 óra 18 perczkor, nyugszik 6 óra 1 perczkor. — Hold két éjjel 1 óra 19 perczkor, nyugszik 4 óra 15 perczkor délután.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4—5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órától kezdve.

Egyetemi könyvtár zárva.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig.

A fővárosi magánépítési bizottságának ülése d. u. 5 órakor az új városházán.

A fővárosi közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 10 órakor az új városházán.

Iparművészeti múzeum zárva.

Nemzeti múzeum: természetrajzi tára, nyitva d. e. 9—1-ig. Többi tára, köztük a néprajzi osztály is (Czilag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Természetrajzi gyűjtemények múzeuma nyitva 10—12-ig. (Múzeum-körút 4.)

A Hódoló díszelvonulás, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrásy-ut végén, látható reggel 9-től este 7 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermek-jegy 30 krajczár.

Politikai merényletek.

Politikai gyilkosságok már az ó-korban is történtek, de azok rugója, még a középkorban is, csaknem kivétel nélkül az uralomvágy, a haszonlesés vagy a szomályos bosszú volt. Az uralomvágy vezette Wittelsbach Ottó törót, melylyel Sváb Fülöp német császárt megölte, és a bosszú adta Paricida Jánosnak kezébe a gyilkos fegyvert, aki nagybátyját, I. Albrechtet ölte meg 1308-ban. Gyilkosságok, melyeket egyes fanatizált örjögök valamely nagy eszme vagy intézmény képviselői ellen követtek el, csak a tizenhatodik és tizenhetedik század elkeseredett vallásháborúi óta fordulnak elő.

Ebbe a korszakba esnek az Erzsébet angol királynő ellen elkövetett merényletek, továbbá Orániai Vilmos meggyilkoltatása Géraud Baltazar által (1584) és IV. Henrik halála, akit Ravailac Ferencz ölt meg 1610-ben. A tizenharmadik században különösen a XV. Lajos francia király ellen 1767-ben Damiens által elkövetett merénylet és III. Gusztáv svéd király Auckarström által történt meggyilkoltatása (1792.) kellett világszerte méltó feltűnést.

Századunk, amelyet a felvilágosodás századának szeretnek nevezni, különösen gazdag politikai fanatizmusból, sőt gyakran csak örültséggel határos hiúságból és feltűnési viselkedéssel elkövetett gyilkossági merényletekben. Királyunk ellen is többször követtek el merényletet, melyek közt leg súlyosabb volt az 1853. február 18-án, egy Libényi nevű szabó által elkövetett merénylet. Szerencsére azonban ez az örült sem érte el célját; a seb, melyet ő felsége kapott, néhány hét alatt begyógyult.

A politikai merényletek igazi hazája Oroszország, melynek kormányformáját méltán nevezik az orgyilkosságok által korlátozott despotizmusnak. 1801-ben Pál császár lett áldozata egy nemesi összeesküvésnek, de különösen sok merényletet követtek el II. Sándor császár ellen: 1866. április 16-án Pétervárott egy Karakozov nevű nihilista, 1867. június 6-án Párisban egy Berezowszky nevű lengyel, és 1879. április 14-én Solovjev akarta megölni. Ugyancsak 1879-ben, december 1-én a császár vonata ellen követtek el merényletet a nihilisták és miután még a téli palotának 1880. február 17-én megkísérlett felrobbantása sem sikerült, végre 1881. márczius 13-án II. Sándor császár áldozata lett a nihilisták bombájának.

III. Sándor császár ellen is ismételve követtek el merényleteket, az utolsót 1888. október 29-án, melynek eredménye a borki vasúti katasztrófa volt. Merényleteket követtek el ezenkívül Konstantin nagyherceg ellen 1878-ban Varsóban; a merénylet áldozata lett 1878. augusztus 16-án Meseuzov rendőrminiszter és ugyancsak halálos volt a Krapotkin kormányzó ellen Pétervárott 1880. február 21-én elkövetett merénylet.

Franciaországban 1800. december 24-én Napoleon ellen kísérletet meg egy pokolgép-merényletet; a császár 1809-ben, Schönbrunnban is csaknem áldozata lett egy gyilkossági kísérletnek. Lajos Fülöp ellen nem kevesebb, mint hét merénylet történt, az 1835. július 28-án Fieschi által elvetett bomba tizennégy embert ölt meg III. Napoleont 1856. április 28-án Pianori, szeptember 8-án Beliamare és 1858. január 14-én az olasz Orsini, Radio és Pieri akarták megölni; az utóbbi merényletnél, bár a császár sértetlen maradt, a felrobbant bomba sok embert ölt és sebesített meg. Még élénk emlékezetben van Carnot meggyilkoltatása, akit Lyonban 1894. június 24-én Caserio olasz anarchista töre sebzett halálra.

Olaszországban 1856-ban II. Ferdinand napolyi király és 1878-ban Umberto király ellen követtek el merényletet. Az olasz király ellen a múlt év április 22-én is merényletet követett el egy szabólegény, Pietro Acciarito, de a király sérülésére sértetlen maradt. Crispi miniszterelnök ellen 1894-ben egy Lega nevű olasz anarchista követett el sikertelen merényletet.

Spanyolországban 1852. február 2-án egy Medinao nevű pap, 1856. május 26-án pedig egy

Fuentes nevű szerzetes Izabella királynét akarta megölni. Amadé király ellen 1872. július 19-én, XII. Alfons király ellen pedig egy év alatt két ízben is, 1878. október 25-én és december 30-án követtek el eredmény nélkül merényletet. A múlt év augusztus 8-án Canovas miniszterelnököt lötte le egy anarchista.

Németországban 1850. május 22-én IV. Frigyes Vilmos porosz király, 1861. július 14-én Baden-Badenben I. Vilmos porosz király ellen; 1866. május 7-én Berlinben és 1874. június 13-án Kissingenben Bismarck ellen, végül 1878-ban I. Vilmos császár ellen két ízben is követtek el merényletet. Az angol királynő ellen az 1840., 1842., 1872. és 1882. években történtek merényletek. Lincoln Ábrahám az Egyesült-Államok elnöke 1865. április 14-én gyilkosság által halt meg. Ugyancsak gyilkosság áldozata lett Garfield elnök is 1881. július 2-án.

Görögországban 1831. október 31-én Capo d'Istrias grófot, az állam akkori elnökét ölte meg a Maurmoichalis testvérek golyója, 1861. szeptember 18-án pedig Amália királyné ellen követett el merényletet egy Drosios nevű diák. III. Mihály szerb király szintén gyilkosság áldozata lett 1868. június 10-én.

Bulgáriában Stambulov miniszterelnököt két ízben akarták orgyilkosok megölni. Az 1891. márczius 27-én történt merényletnek Beltschew miniszter esett áldozatul, míg az 1895. július 15. elkövetett merénylet elérte célját, Stambulov három nappal később meghalt.

Az öreg Dumas szerelme.

A francia hadügyminisztériumban már az öreg Dumas idejében sem volt minden a legkorrektebb. Hallgassák csak meg a következő történetet, amelynek hőse a nagy romantikus.

Ismeretes ugy-e bár, hogy a „Monte Christo” szerzője gyakran élt azzal a szabadsággal, mely kizárólag a geniek sajátja szerelni dolgokban. Nemcsak fiatal éveiben hirdette az öreg Dumas a szabad szerelem tanait, hiva maradt késő agkoráig.

A „Revue de Paris” most napfényre jött régi levelei alapján elmondja egy fiatalkori kalandját, mely szorosan összefügg „Antony” című drámája keletkezésével.

Mert saját kalandjait írta meg Dumas pére „Antony”-ban, melyről emlékirataiban csak annyit mond, hogy: „Antony története az én történetem — egészen a gyilkosságig. Átélt története az ő története — egészen a szökésig.

Hogy ezt megértsük, ismernünk kell a dráma vázlatát.

Antony szerelmes. Szereti Adelet, de feleségül még sem veheti, mert származása ezt nem engedi meg. Adelet elveszi hát feleségül más. Az a más valaki pedig d'Hervey kapitány, akit fővidéken áthelyeznek egy strassburgi ezredhez. Feleségét Párisban hagyja és Antony valóságos hadjáratot folytat a fiatal asszony ellen, míg végre is győzedelmeskedik fölötte. Ez a győzelem a férj előtt sem marad titok és ő sietve visszatér Párisba. A neje szólni akar előle, de Antony ellenzi ezt. Olyan kellemetlen időpontkor érkezik a kapitány Párisba, midőn Antony éppen nejejénél van.

Antony előtt csak az asszony hírnevé szent. Hogy ezt megmentse, kirántja törét és a fiatal nő szívébe mártja.

— Megoltam, ellenállított, lát még kellett halmia!

E szavakkal fogadja a berohanó férjét. Ez a dráma utolsó jelenete.

Heléne W... volt Adele valódi neve és csakugyan egy kapitányhoz ment nőül, akit kötelessége vidéke garnizonjába szolgált. Gyöngye testalkatú neje nem követeltte oda.

Az öreg Dumasnak egy barátja volt a hadügyminisztériumban; aki a katonatisztek szabadságideje alatt teljhatalommal rendelkezett. Ez a jobarárt teljesen Dumas létszám szerint tartotta a kapitányt garnizonjában, avagy szabadságolta néhány napra, hogy nejét meglátogathassa.

Mert az öreg Dumas néha ezt is megengedte. Nagylelkű volt a férjjel szemben, akit felszarvazott. Ez a szivesség ugyan nem csapott át a tulásba és a kapitány csak különös alkalmakkor jöhetett Párisba, de ekkor mindig Dumas nagylelkűségéből.

Helénnel Dumas apó furcsa viszonyt folytatott később. Olyan otthonformának tekintette a házát. Feltulált levelei, melyeket az asszonyhoz intézett, arról tanuskodnak, hogy Dumas teljesen beavatta szerelmi kalandjaiba kedvesét. Ekkor már szakítani is akart vele.

— Válnunk kell! jelentette ki az öreg Dumas példás rövidséggel. Az asszony azonban ragaszkodott a nagy írőhöz, aki azonban kiábrándulván Helénnel, ismét igénybe akarta venni barátja szolgálatait, hogy a kapitányt visszahelyeztesse Párisba. Ez azonban nem sikerült, mert barátja ezalatt más állást kapott. Idősb Dumasnak nagy dolga volt, míg meg tudott szabadulni szíve és drámája hősnőjétől.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Legyen-e főpróba? A Vigszínház igazgatósága meghívta a lapok képviselőit, hogy egy értekezleten alkalmuk legyen nyilatkozni a főpróbák kérdéséről. Tegnapelőtti tárcánkban elmondottuk, miről van szó. Fölmerült az a kérdés, hogy nem volna-e helyesebb, ha a kritika nem a főpróba és az első előadás, hanem csakis a premiére hatása alatt írná meg véleményét a darabokról és a színészekről. Akik ez utóbbi nézeten vannak, szükségesnek tartják, hogy a többnyire még döcögős főpróbát töröljék el. A mai értekezleten, amelyen a Vigszínház részéről Szécsi Ferencz dr. és Ditrői Már jelentek meg, tizenkét újság volt képviselve. A tizenkét színházi referens közül kettő a főpróbák eltörlése és tíz a fentartásuk mellett nyilatkozott. Ez utóbbiak kifejezték azt a meggyőződésüket, hogy a mai rendszerrel kielégítve látják a kritika, a színműirodalom és a színház érdekeit.

* Rembrandt a színpadon. A párisi Theatre Nouveau idei szezonját Virgile Josz és Louis Dumur „Rembrandt” című színművével nyitják meg. A darab nyolcz képből áll és híven ábrázolja azt a kort, amelyben a nagy holland mester élt. Az öltözeteket régi holland festők, köztük Rembrandt képei nyomán készítették. Rembrandt Abel Deval fogja játszani.

* Goldmark új operája. Goldmark legújabb dalműve, „A hadifogoly” tudvalevőleg színre fog kerülni a magyar királyi Operaházban. Azt beszéltek, hogy Goldmark ezt a dalművet a múlt év utolsó négy hónapjában írta. Ez nem így van, mert a mester már közel négy éve foglalkozik „A hadifogoly”-lyal. Még mielőtt befejezte „A házi tüesök”-öt, már gondolkodott e legújabb művér. Az újdonságnak két felvonása van és játékidője két óra. Az első és második felvonást jellemzően ismeresze köti össze.

VIDÉK.

* (Uj főkapitány.) Hugonnay Béla gróf Szatmár vármegye főispánja Szatmár-Németi törvényhatósági joggal felruházott szabad királyi város főkapitányává Korbay Károly dr. fővárosi államrendőrségi főállású nevezte ki. Korbay Károly dr. a főkapitányság elnöki osztályánál a kihágási ügyek másodfoku elbírálásánál mint előadó működött.

* (A máramaros-szigeti polgármester.) Máramaros-Sziget polgármestere, Pap Tibor dr. — minit levelezőnk írja — állásáról lemondott. Pap dr. visszatért az ottani jogakadémia tanári székébe, melyből polgármesterré választották. Utódjául Szelem György vármegyei tiszteletbeli főjegyzőt emlegetik.

* (A veszprémi jogkarosultakért.) Veszprémmegye közigazgatási bizottsága — mint nekünk telegrafálják — ma ülést tartott Fenyvessy főispán elnöklése alatt. A főispán bejelenté, hogy ő felsége a király I. Lajos és Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Majd bejelenté, hogy a vármegye főorvosává Vadnay Szilárd devecseri já-

rásorvost, tiszteletbeli főorvost nevezte ki. Az alispáni jelentés részletesen megemlékezik a jégkárrosultaknak adott segélyről, közte a földművelésügyi miniszter segélyéről, aki nagymennyiségű vetőmagot adott kölcsön. A pénzügyigazgató jelentése szerint az adóbevételek csökkentek, mi a jégkárnak tulajdonítható. Indítványára bekéri a községek előjáróságaitól azoknak a névjegyzékét, akik jégkár következtében megkímélendők a végrehajtásoktól. Emellett a részletes ügyeket tárgyalta le. Majd a fejezeti választmány ülésezett. Utas után az új megyei főorvos, akinek kinevezését általában nagy meglepéssel fogadták, letette a hivatalos esküt a főispán kezébe.

SPORT.

† Ronny kötelezettségei. Mr. Dorryt remek kétévese Ronny, amely aminap az Eszterházy Memorial-ban oly könnyen győzött, az idén futbat még a Szt. László-díjban a Henckel Memorialban és a százezer koronás Ausztria-díjban. A következő évben a bécsi, a hamburgi és a krakói derbyre van kötelezettsége, azonkívül indulási joggal bír a Nemzeti hazafi-díjban, az Alagi-díjban, a Trial Stakesben, a Királyné-díjban, a St. Legerben és a jövő évi Ausztria-díjban.

† Az elmaradt lóversenyek. Tegnap, mint előre jeleztük, a nemzeti gyász miatt sem az alagi sem a bécsi lóversenyeket nem tartották meg. Az urlovasok szövetsége csak holnap fog dönteni az iránt, hogy az alagi szeptemberi meeting negyedik és utolsó napját mely napra tűzze ki. A bécsi jockey-klub a versenyeket bizonytalan időre elhalasztotta. A versenyszabályok értelmében köteles a versenyt egy héten belül megtartani, ha ez a határ-időn belül meg nem történik, úgy a kiirt futamok nevezési érvénye megszűnik és akkor a jockey-klub újra kiírja a versenyeket. A monarchiában csak egyszer esett meg, hogy a kitűzött versenynapot el kellett halasztani, ez azonban nem gyász, hanem elemi csapások miatt történt. 1890-ben ugyanis a Freudenaut a nagy esőzés következtében ellepte a viz, ezt a versenyt csak négy nap múlva tartották meg. Nagyon valószínű, hogy a bécsi versenyeket a királyné temetése után fogják megtartani.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde, Budapest, szeptember 11. A vasárnapi forgalomban az irányzat tartózkodó volt. Kötetett: Osztrák hitelrészvény 355—356—355.50, Magyar hitelrészvény 391.—391.50—391.25, Osztrák-magyar államvasut 352.50—351.80—351.50 forinton. Záratlakor maradt: Osztrák hitelrészvény 355.50 forint.

A vetések állása. Amerikában a washingtoni földművelésügyi miniszterium havi jelentése szerint a gyapot átlagos állása 79.8, a tengeri 84.1, a buza állása az aratásnál 86.7-re, a rozsé 89.4-re és a zabé 79-re becsülhető. A gyapot-termés rosszabbodása a Mississippire keleti partvidékeim volt nagy esőzésnek és a Texasban a férgek pusztításának tulajdonítható.

A munkás betegsegélyező pénztár. A budapesti általános munkás-betegsegélyező pénztár ma délelőtt Rauchmaul Károly elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen megállapították azoknak a tagoknak igényjogosultságát, akik husz heti táppénzt már igénybe vettek. A közgyűlés elfogadta a következő javaslatot: 1. Oly tagok, akik tagságuk első öt évének tartamán belül összesen husz heti segélynél többet nem vettek igénybe, szakadatlan öt évi tagság letelte után tartós betegség esetén 26 hétre egész és 26 hétre félösszegű táppénzre tarthatnak igényt. 2. Oly tagok, kik szakadatlan tagságuk első öt évének tartamán belül több mint 20 heti segélyt vettek igénybe, ismételt megbetegedés esetén, ha ez az utolsó táppénz felvétele után számolva nyolcz hét letelte után következnek be, csal. további husz hétre kaphatnak táppénzt. Kimondotta azután a közgyűlés, hogy szakadatlan tagságot csak oly tagok élvezhetnek, akik a táppénz élvezetének tartama alatti fizetik a járulékokat; akik ez idő alatt is fizetik a járulékokat, azoknak tagsága, 20 heti táppénz igénybevétele után megszűnik. Aki a táppénz élvezete alatt is teljes összegű járulékokat fizetnek, megszerzik a jogot arra, hogy további hat héten át heti járulékok fizetése nélkül orvosi kezelésben és gyógyszerekben részesüljenek. A 26 hétre terjedő segélyezés öt évi tagsági tartam után csak egy ízben vehet igénybe s azután a tagok már csak 20 heti segélyezésben részesülhetnek.

BABEL.

Francia regény.

(39)

Ira: Augustin Filon.

S ezért, mikor megérkezett Londonba, Gillott Tamás címét mondta be a kocsisnak, azt a címet, melyet kincsként őrzött meg, segélyforrás gyanánt a rossz napokra, amióta a munkás-tribunál megkapta.

Felőrával később a Witechapel Road és Commercial Road nagy közlekedési vonalai között, East-End kellő közepén, egy félreeső utcában levő kis ház csengőjét huzta meg.

Egy öreg csoszogó asszony nyitott neki kaput és teli szájjal kérdezte tőle, hogy mit kíván.

— Gillott Tamás ur itthon van? Fogadhat most engem? Ime a névjegyem.

Az öreg asszony nem vette el a névjegyet, hanem egy oldalajtót nyitott ki és kiállott:

— Tom, egy ur van itt, aki beszélni óhajt veled

— Jól van, anyám, hadd jöjjön be.

Julien egy lépést tett előre és látta a nagy férfiut, kinek nevével tele vannak az újságok és kitől az uralkodó osztályok reszketnek, nevével és gyermekeivel együtt egy kis társalgóban teázni. Ez a társalgó úgy látszik, egyidejűleg dolgozó és fogadó teremül is szolgált nekik. Kövér ember volt, bivalynyakkal, vörös szakállal, stentori hanggal. Kezdő asztmája volt, ami arra kényszerítette, hogy beszéd közben mindig mély lélegzetet vegyen.

— Nem tudom, hogy megismer-e engem. Gillott ur.

— Dehogy nem, ön az old-broki mérnök. Van-e valami újság odalent?

— Igen s minthogy ön azt mondta nekem . . .

— Bizonyos . . . bizonyos . . . azonnal beszélünk a dologról. Addig is Gillottné asszony egy csésze teával fogja önt megkínálni. Gyerekek, ti pedig menjetek ki!

Julien leült s a bekövetkezett csend felfélezte. Mindenfélékép erőlködött, hogy folyamatba hozza a társalgást.

— Nagy családja van, Gillottné asszony.

— Nincsenek itt mindnyájan — szölt Gillottné. Kettő Ausztráliában, egy Natalban, egy Canadában van, három pedig a temetőben nyugszik.

— Hja, az idősebbeknek távoznok kell, hogy helyet adjanak a többieknek, akik következnek. A polgárosszony nem gyáva és nem fél az áldástól . . .

Gillottné kicsi, gömbölyű, élénk, barna asszonyka.

— De Gillott ur! — szölt az asszony haragosan.

Azonban kis malicziózus szemei elárulták, mennyire imádja az ura szellemét.

Ismét szünet következett.

— És — kezdé ismét Julien — hogyan folynak itt a dolgok?

— Rosszul és remélem, hogy nemsokára még rosszabbul folynak. Viharra van szükségünk, mely tisztítsa a levegőt, nemde Wemyss?

— Kétségtelenül! — szölt egy kis, sovány férfi, markans, szigorú arcvonásokkal, ki az ablakhoz támaszkodott s kit Julien Gillott egyik fiának tartott.

— Ismernie kell Wemyss Kristóf nevét: ő a „Népszava” szerkesztője és a „Munkásosztályok története a középkorban” szerzője. Ah! Wemyss igazán tudós; bezzeg sokat olvasott ember!

Gillott hosszú sóhajjal mondotta ezeket a szöket, végtelen fájdalommal fejezve ki ezzel, hogy irodalmilag teljesen műveletlen.

Wemyss ur ideges mozdulatot tett, melyet a szerénység szabadkozásának is lehetett tartani.

— Csak intézkednie kell — szölt Julien — és kitör a strike. Az egész világ tudja, hogy a „dockerek” az ön kezében vannak. Gillottnak ez láthatólag hízelgett.

— Igen, igen, mondják . . . De nem

tudnak mindent . . . Ah! lássa Delaunay ur, a népbennincsen fegyelem, nem szófogadó és nem veti alá magát vezetőinek. Még nem tanulta meg a nép azt, hogy vezetőinek nagy erkölcsi helyzetet biztosítson, amint ezt a bourgeois-k olyan szépen megcselekszik . . . A munkások? Ugy bálnak velem, mint a legelső jött-menttel közülük. Szinte nevetséges, ha mondom, hogy csak a bourgeois-k tudják méltányolni értékemet . . . Csak a félelem ad nekem prestiget . . . Nos, be van fejezve a reggeli? Anya, szedd le az asztalt, fontos dolgokról kell beszélünk.

Julien elmondta, hogy micsoda helyzetben van jelenleg.

— Delaunay ur épen jókor jön, szölt Wemyss. A backeryi és shoreditch-i munkáscsoportoknál levő titkári állás üresedésben van s ez ideiglenesen megfelelne Delaunay urnak.

Megállapodtak abban, hogy e helyre Julien fogják jelölni.

— Addig is egyengesse utját, tegye magát ismerette, beszéljen meeting-jeinkben . . . Szükséges, hogy ebben a városrészben lakjék. A mi házuk teljesen megtelt, különben azt ajánlottam volna önnek, hogy nálunk vegyen teljes ellátást. Gillott asszony anyja különös konyhai tehetségekkel van megáldva . . . egy hercegnél volt szolgálatban. De hát ez lehetetlen. Azt hiszem a szomszédban, hol Wemyss ur lakik, vannak üres szobák. A háztulajdonos egy hölgy, a lányával; igen tisztességes nép.

— Majdnem tisztességesek szölt Wemyss. Igen s azt hiszem, ott megfelelő lakást kap. Ha úgy tetszik, kövessen . . .

Mikor Julien elrendezkedett új hajlékában, Wemyss ur leült és álmodozóan támasztotta hegyes állát esernyője fogójára.

— Szerencsém lesz, szölt aztán, ön! ebben az új világban kalauzolni; Guillott, amin! észrevehette, kevésbé intelligens.

— Mégis, honnan van, hogy ilyen nagy szerepet visz a munkáspártban?

— Onnan, hogy a meetingekben kiabált

— De hát asztmája megakadályozta!

— Dehogy. Épen asztmája szerezte meg neki szónoki hírnevét; ez ad szavainak bizonyos ütemszerűséget, bizonyos rezgést, ami azt hiteti el a hallgatóval, hogy a szónok meg van hatva . . . Szájaskodni a meetingekben, ebben rejlik minden. Én, látja, a háttérben maradtam, mert hangom nem visz négy lépésre sem.

— De hiszen önnek újságja van!

— Óh, az újság távol van attól, hogy olyan hatása legyen, mint az élő szónak. Sohasem értik meg az emberek azt, amit olvasnak, de amit mondanak nekik, azt néha megértik . . . Gillottnak egyetlen gondolata sincs az agyában. Egyébként hamis forradalmár, ki felfogatásról beszél, azonban igen meg volna rökönnyödvé, ha a társadalmi rend csakugyan felfordulna; olyan puska ez, mely mindig töltve van, de sohasem fog ölni, ha valaha elsül is. Hasra vágódik rang és gazdagság előtt és tudja, hogy mért támogatja és pártfogolja önt?

— Nem.

— Mert ön egy bourgeois hatását kelti s mert ön nevelésénél és beszédmódoránál fogva tényleg bourgeois. Nos tehát, ő forradalmár képmutatásával együtt semmi egyéb, mint „snob”.

— A munkások között is vannak „snob”-ok?

— Több, mint bárhol . . . Ah! úgy látom, hogy ön hisz a népből . . .

— Bevallom . . .

— Oh, ne tegye ezt az ostobaságot! . . . Az ember boldogulhat a demokrácia eszméjével, de hinni nem kell benne.

E szavak után Wemyss felkelt, mintha a legegyszerűbb dolgot mondta volna a világon. Jobb karjával, végig simította régi kalapját, kezét nyújtott Juliennek s átengedte őt gondolatainak.

Folytatás következik.

A szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

Színháziműsorok.

	Nemzeti Színház	B. kir. Operaház	Vig Színház	Megyei Színház	Magyar Színház	Budai Színház	Kisfaludy Színház
Kedd	A vasgyáros	—	A Prony- utcai ur	A két tacsó	A gésák	Rocambole	—
Szerda	Széchy Mária	—	Mozgó fény- képek	A fehér egér	Arany- lakodalom	A zsidó honvéd.	—
Csütörtök	Mariana	—	A Prony- utcai ur	A fehér egér	—	Az össze-vissza fogadó	—
Péntek	A dolovai nábob lánya	—	A helyettes	Falu rossza	Az áruló	Keresd a szíved	—
Szombat	Rejtett arc	—	A Prony- utcai ur	Beszertányvár	Az áruló	Szép Heléna	—
Vasárnap d. u. Este	A kaméliás lány	—	A hálókocsik ellenőre	Gyimesi vadvirág	Arany- lakodalom Az áruló	— Angyal Baudí	—

SZÍNHÁZAK.

Budapest, hétfő, 1898. szeptember 12-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Évi bérlet 146. Havi bérlet 10.

Mukányi.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Csiky Gergely.

Személyek:

Mukányi Bódog Olga Pirozka Margit Damay Ella Seregedy Zsibolya Kozák Varkonyi Endre Mj. Varga György Szegedi I. Szasovayné Nagy I. Cs. Alsózi Egryné Pantayné Horváth Gabányi Vízvári Dancsó Rezsér L.

Kérdete 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

751. szám. 751. szám.

A hálókocsik ellenőre.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Alexandre Bisson. Fordította: Zempléni P. Gyula.

Személyek:

Godefróid György Hegetűs Lucienne. Felesége Láncri Montepin. apósa Gál Montepiné Nikó Lina Godefróid Szt. Mórta Balassa Labordave Szerény Luberlaine Horváth Charlemauné Makóczy Angéla Berzsei

Kérdete 7 és fél órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A gésák

vagy Egy japán tocska története.

Énekjáték 3 felv. Irta Owen Hall. Ford. Fái J. B. és Makai K. Zenéjét szerzeszte Sidney J.

Személyek:

Kegynell Kamály L. Broville Ferenzy Conningham Isányi Stanston Gáry Z. Downey Serégi Bolton Béres Van. Cai Székely Imári mári Boross Mímóza Vial Gicella Aranyvirág Elke L. Hímbe Szalai Aranyhárs Hében Ipolyicska Gombaszögi Lady Wyrne Szilassy Mary Worthington Varga Edith Grant Aranyosy Molly Seamers Szabó E. Kate Paulton Góó Katalina Kalmár Tekinij. rendőr Márta Nami, apáncsány Fehér K.

Kérdete 7 és fél órakor.

BUDAI SZÍNHÁZ

Peleskei nótárius.

Eredeti bohózat 3 sz. 3 sz. 3 sz. Irta: Gaál József. Zenéjét szerzeszte: Them.

Kérdete 7 órakor.

NEPSZÍNHÁZ.

A fehér egér.

Operette 3 felvonásban és 6 képdarab. Irta: Chirrot és Duru. Ford. Kürthy Emil és Erdélyi Zoltán. Zenéjét szerzesztek Vasseur Leon és De Thuisy.

Személyek.

Cordasco báró Németh Paul Verdier Sztrnai Fioresan Labinszky Simplot, pinczér Tócsai Joseph Falmpol Horváth V. Góharita Várnai Chapusard apó Ujvári Gustav, testő diák Tócsai Ida Rosette Falmpol Kury Klára Cordasco baróné Z. Bárdi Amanda Gazsó M.

Kérdete 7 órakor.

VÁROSLIGETISZÍNHÁZ

Legelő Feld Zeigmond.

Háromláb

kapitány.

Ének bohózat 3 felvonásban. Irta: Kövesi Albert és Faragó Jenő.

Kérdete 7 órakor.

Királyné arczképét

rendkívül finom réznyomású kivitelben erős kartonra nyomtatva (képnagyság 12x18 cm., papírnagyság 17x26 cm.) ötven krajczár beküldése ellen ajánlva megküldi az Athenaeum könyv-kiadóhivatala Budapest, Ferenciek-tere 3. sz.

Egyévi önkéntesek

legelőgőncsűben és legelőgőncsűben felszereltettek

Ziller Mór és társa

császári és királyi udvari szállítóknál Budapest, Károly-laktanya,

Nagy bolthelyiség

a József-körut legelőgőncsű helyén f. évi

november hó 1-ére kiadó.

Czim a kiadóhivatalban.

Birtok haszonbérbe-adás.

A turkevei határban fekvő I. osz. prima 675 magyar holdas szántóföldes birtok, dus gazdasági épületekkel, urasági lakkal, legjobb karban, élő és holt fundus instruktussal, 6 évre haszonbérbe adandó.

Bővebb felvilágosítással szolgál Strassburger Armin Turkevén, vagy a tulajdonos Freiburger Dávid, Budapest, VI., Szonyd-utca 89. sz. 1371

Férfiruha-bérlés

uj, eddig nem élvezett kedvezményekkel, bármikor felbontható.

Mindazok, kik elegáns és fashionable angol ruhákat szeretnek viselni, bizonyára örömmel fogják üdvözölni új ruhabérlési rendszeremet, mely a legszolidabb elveken épül, hogy a t. megrendelő urak megelégedése és ajánlása folytán mindig szélesebb és szélesebb körökben verhessen gyökeret.

Minden további magasztalás helyett itt az egyes főbb feltételek, valamint az általam összeállított 10 ruhacsoport kivonatának közlésére szoritkozom.

A ruhabérlés két évi időtartamra terjed; bármikor megkezdhető és

bármikor és bármikor oknál fogva felbontható!

A megrendelő a ruhákhoz való anyagot az összes, raktáron levő, dus választék legfinomabb angol divatelméből, izlésének megfelelőleg, szabadon választhatja.

A megrendelő azon kedvezményben részesül, hogy a bérlés tartama alatt a szállítandó ruhaneműket nemcsak saját, hanem családja tagjai részére is megrendelheti.

A ruhabérlési összeg negyed- vagy félelvi részletekben törleszthető.

A bérlés tartama alatt nálam készült ruhák tizenkétszer díjtalanul kivásaltatnak és kifizetettatnak.

A két évi bérlési tartamra a következő ruhaneműket szállítom:

I. csoport.

125 forintos évi bérlésszegnél.

- 1 téli kabát
- 1 nyári öltöny
- 1 felöltő
- 1 tavaszi öltöny
- 1 jaquet-öltöny
- 1 őszi öltöny

IV. csoport.

200 forintos évi bérlésszegnél.

- 1 téli kabát
- 2 tavaszi öltöny
- 1 szalon-öltöny v.
- 2 nyári öltöny
- 1 frakköltöny
- 1 őszi öltöny
- 1 felöltő
- 1 finom téli nadrág
- 1 jaquet-öltöny

VI. csoport.

250 forintos évi bérlésszegnél.

- 1 téli kabát
- 1 tavaszi öltöny
- 1 átmeneti kabát
- 2 nyári öltöny
- 1 felöltő
- 1 őszi öltöny
- 1 szalon-öltöny v.
- 2 sport-öltöny
- 1 frakköltöny
- 1 finom téli nadrág
- 2 jaquet-öltöny
- 1 finom nyári nadrág

VIII. csoport.

300 forintos évi bérlésszegnél.

- 1 városi bunda
- 2 jaquet-öltöny
- 1 téli kabát vagy
- 1 tavaszi öltöny
- 1 átmeneti kabát
- 2 nyári öltöny
- 1 felöltő
- 1 őszi öltöny
- 1 szalon-öltöny
- 1 sport-öltöny
- 1 frakköltöny
- 1 finom téli nadrág

Felvilágosításokkal és prospektusokkal készséggel szolgálók

Deutsch F. Károly

elsőrangú mérték utáni angol férfi-ababóság

Budapest,

Andrássy-ut 1. szám, félemelet.

Felmenet a főléposón.

10

forinttal

1/8-ad MILLIÓ koronát lehet nyerni

1 m. kir. szab. osztálysorajáték

é. hó 14-től október 13-ig tartandó VI. és 10 húzásánál, mely alkalommal 30 ezer nyeresemény

9 millió 550.000 korona készpénz sorsoltatik ki.

Kapható

BEIFELD JÓZSEF

főeljárású bank- és váltó-üzletében

Budapest, Károly-körut 1. szám

az ország postabizonyos való előzetes beállításával

1378

1/1 sorsjegy	80	frt.
1/2	40	"
3/4	20	"
1/8	10	"

Makulatura-papír

olcsón kapható

Bővebbet a kiadóban.

Hirdetések

felvételnek lapunk kiadóhivatalában,

VIII. József-körut 65. szám

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czészerül az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Minden a könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendő készpénzben, levélbélyegeken vagy postautalványon.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

az ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvétetnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletokban:

- I. ker., Járnok-utca 22. **Özv. Balászcivita Györgyné** nagytárszó.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedése.
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Már,** dohánytárszó.
- IV. „ Harisich-bazár **Dévai Józsefné,** dohánytárszó.
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Nemetsek A. J.** dohánytárszó és újságárada.
- V. „ Nagyköröna-utca 20. sz. **Löwinger Gyula,** fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos,** dohánytárszó.
- V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka,** dohánytárszó.
- V. „ Lipót-körút 22. szám **Wollák Zeigmond,** dohánytárszó.
- VI. „ Jeréz-körút 54. szám **Brewer névűrek,** dohánytárszó.
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám **Rohonyi Ilona,** dohánytárszó.
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Hataler Béla,** dohánytárszó.
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frensz J.** dohánytárszó.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohánytárszó.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadtnak.

Apró hirdetések 20 krajczáron alól nem közöltnak.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

LEVELEZÉS.

Szépem. Nagyon szeretném már látni, de sajnos, vágyam oly nehezen teljesül, reményem, ha előbb nem, de hétfőn vagy kedden okvetlen viszontlátatlan. Üdvözli szerető Andr. 6148-1

K. A. Fogadjá ezuton legforróbb üdvözetünket születésnapjára. P-a Gy-a 6166-1

Joghallgató, szórakozás czéjából művelt úri hölgy érdeklődött állandó barátságát keresi. Szives választ „Diskréció 21“ jelige alatt kérétek. 2003-1

Franka. Hogy van mindig? Mit csinál „G“? Ugye látja, hogy kit gondolok? Tudom, hogy ezen kérdésen akarata ellenére is elmosolyogja magát. Ha idom engedi, holnap meglátogatom. Üdvözli hiva: Anninka. 6162-1

Jllyon. Hallgatása nyugtalanít, kérem, írjon mielőbb. Kívánságára, ha t. i. szükségesnek látja, oda utazom. Csókolom, kezét Eöri. 6176-1

Zelma. Okvetlen ott leszek, kérem, ne hagyjon soká várnai. Lajos. 6168-1

Magdáléna jeligére levél ment. 1670-1

Micziike. Szombaton átdott levelem nem közölték a szomorú eset miatt. Sziveskedjék levelet mielőbb átvenni az előbbi helyről. Esdré kéri Diskréció. 6911-1

HAZASSÁG.

Hölgyeim. Én egy 34 éves, keresztény vallású iparos vagyok, házasság czéjából egy csinos 20-25 év körüli leánnyal vágyok ismeretséget kötni, hozomány nem feltétel. Levelek „Iparos“ jelige alatt kérétek e laphoz. 6180-2

Nősülni szeretnék, köllő ismeretség hiányán ez után kívánok egy jó családbeli izr. vall. szép leánnyal ismeretséget kötni, kinek 8-10.000 frt készpénzhozomány van. Komoly ajánlatok ismeretlen 29- alatt e laphoz czimzendők. Diskréció biztosítva. 6154-2

Férjhez adom igen csinos, házias, szerény igényű 20 éves leánvomat, egy intelligens biztos állású izr. vallású uriemberhez. Névrei állított levelek „Magdáléna“ jelige alatt e laphoz kérétek. 6122-2

ALLÁST KERES.

Könyvelő, ki jelenleg is egy nagyobb vállalatnál e minőségben alkalmazva van állását változtatni kívánja. Szíves megkeresések „Könyvelő“ alatt e laphoz kérétek. 6032-3

Okleveles óvónő, kinek jó gyakorlata van és kitünő bizonyítványokkal rendelkezik, órák adására, esetleg félnapra ajánlkozik gyermekek mellé, elemi osztályokra is előkészít. Czím a kiadóban. 6118-3

Sz. irodai munkálatokban jártas kisasszony, ki a magyar és német nyelvet bírja és szép írása van, állást keres. Czím a kiadóhivatalban. 6108-3

Megbízható 30 éves, izr. vallású, nős ember alkalmazást keres mint felügyelő, vagy raktárnok. Szives megkereséseket e laphoz kérétek „Hüség és szorgalmas“ jelige alatt. 6056-3

Intelligens fiatal ember keres délutáni szabad idejére irodai alkalmazást szerény feltételek mellett, elvállal otthoni munkát is. Szives megkereséseket e laphoz kérétek „M. M.“ jelige alatt. 6150-3

Tanítójelölt ajánlkozik házi tanítónak intelligens családban, ki e téren nagy jártassággal bír és a héber oktatásban kiváló tehetsége van. Igényei szerények. Czím a kiadóban. 6114-3

ALLÁST KAPHAT.

Felolvasónőnek kerestetik fiatal, rokonszenves szép szöke hölgy, magas fizetéssel. Czím a kiadóhivatalban. 1991-4

Vidékre egy nagyobb terményüzletbe egy szép irással bíró fakturista felvétetik. Magyarul és németül írt ajánlatok „Fakturista“ jeligével ellátva a kiadóhivatalba intézendők. 6148-4

OKTATÁS.

Neuwirth-intézet. Hatóságilag bejegyzett magánruhavarró és szabászati tanintézet kiprobált könnyű tanmód szerint. Ezenkívül praktikus tanfolyam fehér-, színes- és arany-hímzés tanulására. Tanítványok minden nap délután 5 óráig vétetnek fel, a tanítás 16-én kezdődik S-né Neuwirth Regina, Rottenbiller-utca 29. (Lövölde-térnél.) 1931-5

Czimbalom-tanítónő ajánlkozik, tanít a legkitünőbb tanmód szerint (óránként 50 kr.). Ugyanott egy remekhangú, pedálos Horváth-féle czimbalom is eladó 60 forintért. Czím a kiadóhivatalban. 5694-5

Szabászat, varrás és minta-rajzolásban, úgy a franczia, mint az angol mód szerint gyors és tökéletes kiképzést nyertek intelligens hölgyek K. Margitay Maria első fővárosi szabászati és varró tanintézetében Kerépesi-ut 14. szám. Ez intézetben kizárólag csak intelligens hölgyek vétetnek fel. Ugyanitt magántanulásra szabászati tankönyv kapható, úgy a franczia, mint az angol módszer szerint. Ára a két könyvek 2 frt 50 kr. 1943-5

Zongora-órákat szerény díjazás mellett ad házban, vagy házon kívül gyakorlott zongora tanítónő. Czíme megtudható a kiadóhivatalban. 6074-5

Német és franczia-nyelv oktatására elvállalok néhány tanuló szerény díjazás mellett. Levélbeli megkeresések „Német-franczia oktató“ alatt továbbítt a kiadóhivatal. 6034-5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Megbízható és jártas egyén, kik venni vagy eladni szándékoznak házat- és telket (Újpest környékén), jutányosan közvetít. Az érdeklődők forduljanak hozzá egész bizalommal. Czím a kiadóhivatalban. 5268-7

A Ságymányoson, valamint Agyalföldön: Szent László-uton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos árban eladó. Czím a kiadóhivatalban. 5402-7

Rákos-Palotán a Széchenyi-telep, illetőleg a körvasut közvetlen közelében egy 12000 négyszögöl nagyságú ölenkint 3-25, telek jutányos árban eladó. 5256-7

ELADÁS.

Butorvevőknek, mielőbb szükségletüket beszerzik és Leonyal butorraktárát, Belváros Kecskeméti-utca 6. hól mindennemű butorok egyszerű és díszes kivitelben találhatomozott raktár miatt bámulatos olcsó áron eladtak. 6391-8

Elegáns menyasszonyi ruha olcsó áron eladó. Czím a kiadóban. 6082-8

Butor jó, szolid kivitelben előnyös részletfizetésre Nátán Ignác kárpitos és asztalosbutor egyed. Ioraktárban VII., Erzsébet-körút 23. sz. Árjegyzékek vidékre ingyen és bérmentve. 6835-8

Újpesten, a piac-tér legelőnkebb forgalmu helyén egy fűszerüzlet, pálinka-, sör- és borengedélyhely más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6116-8

Jróasztalok, két darab, az egyik 160, a másik 140 centiméter hosszú, mindenik 7 fősök olcsón eladó. Czím a kiadóhivatalban. 6050-8

VÉTEL.

Magyar Compass 1873-1883-iki évfolyamaimagvetelre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6046-9

KIADÓ SZOBÁK.

Zeljes ellátást kaphat két fiatal ember a jövő tanévre egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Barcsay-utczához. Czím a kiadóban. 5914-10

Intelligens családnál lakást és teljes ellátást kaphat olcsó ár mellett 1-2 vidéki fiu a Józsefvárosban. Kitünő bánásmód biztosítottatik. Czím a kiadóban. 5788-10

Első, emeleti utcai szoba, esinos butorzattal, kitünő bejárattal kiadó. Czím a kiadóban. 8970-10

A Kerépesi-uton egy kényelmes 2-ablakos utcai szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czím a kiadóhivatalban. 6144-10

Jgen szépen butorozott szoba teljes ellátással kiadó. Czím a kiadóhivatalban megtudható. 6144-10

LAKÁS KERESTETIK.

November 1-ére egy lakás kerestetik a VI. kerületben. A lakás álljon 2 utcai, esetleg egy udvari-, elő- és fűrdőszobával stb. Az évi bér megvezésével ellátott ajánlatok e laphoz kérétek „November 1.“ czimen. 5990-11

Lakást keresek a VI. kerületben, mely álljon 2 utcai szobából, előszoba, fűrdőszoba, stb. Az ár megemlítésével ellátott ajánlatot a kiadóba kérek „Terézváros“ czimen. 5513-11

SZOBA KERESTETIK.

Keresek utcai szobát teljes ellátással kerestény uri családnál. Ajánlatok „Tisztesség 720“ alatt a kiadóba kérétek. 6909-12

A Ferencz-városban egy tiszta utcai szobát keresek intelligens családnál, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok az ár megvezésével „Jó lakó“ alatt kérétek a kiadóba. 6122-12

Előkelő családnál keresek két iskolába járó leányom részére lakást teljes ellátással a Lipót-városban, lehetőleg zongorahasz-nálattal. Körülményes ajánlatok kérétek a kiadóhivatalba „Gondos felügyelet“ czimen. 6152-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Két külön bejáratu szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas, az utczára nyíló nagy pince is kiadó. Czím a kiadóhivatalban. 6164-13

Kiadó lakás a Nagymező-utczában, mely áll 2 utcai, egy udvari szoba, előszoba, stb. Évi bér 500 frt. Czím a kiadóban. 6002-13

A Garai-utczában 2 utcai szoba, előszobát konyha, speiz stb.-ből álló lakás sürgős elutazás miatt rendkívül olcsó áron kiadó. Czím a kiadóhivatalban. 5236-13

A Futó-utczában egy első emeleti utcai szoba konyhával stb. 2 hónapra 20 frt szeptember 1-ére kiadó. Czím a kiadóban. 5904-13

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyetli helyiségnek, vivőteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czím a kiadóhivatalban. 3662-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czím a kiadóhivatalban. 4706-17

Kerékpáriskolának, könyvnyomdának, vagy más ipari czéla is igen alkalmas földszinti utcai helyiség, 12 nyílással az utczára, a vigszínház tözsomszédságában, azonnal kiadó. Czím a kiadóban. 5848-17

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett folyó hónap 6-dikán délután 12^{1/2}-1 vagy 2^{1/2}-3 óra táján a Mária-Valéria-utca Gizella-tér-Deák-utca és Bécsi-utca közötti utvonalon kettős fedelű női arany remontoir-óra, vékony ezüst láncszál és függelékkel, ezek között arany Szent-György tallórral és kettős fedelű, arany medaillonnal. A megtaláló, ha a tárgyakkal e lap kiadóhivatalában jelentkezik, az értéknek megfelelő jutalomban részesül. 6134-18

Köhögésnél, rekedségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemetőfű-cukorkát. 1537-18

Jgen ügyes nőruha-varrónő ajánlkozik hoházak napi 1 frt 50 krért. Czím a kiadóhivatalban. 5508-18